19 ՅՈՒԼԻՍ 1994. ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 135 (638)

Ազգ
Azg
armenian daily

ՀՍՍՀ-Арм.ССР

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE, BLOCK B, SUITE 307, P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX. +357-5-370946
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS: FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS: BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS: HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից
ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ՄՐԳԵՐ, ԿԱՇԿԱՆԴ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ ծովով եւ ինքնաթիռով

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վեցյակի մասնակցության նպատակներն ու խնդիրները

ՀՀ ԳԽ սահմանադրական հանձնաժողովի գործունեությանը վեց կուսակցությունների Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի մասնակցության նպատակը եւ խնդիրները

ՀՀ Սահմանադրության նախագծերի քննարկումները ՀՀ ԳԽ նստաշրջանում ցույց տվեցին, որ կան օբյեկտիվ նախադրյալներ համաձայնության հիմնական օրենքի մեկ միասնական նախագծի մշակման եւ սահմանադրական ճգնաժամի հաղթահարման համար:

Դրա վկայությունն է այն հանգամանքը, որ ՀՀ ԳԽ-ին ներկայացված Սահմանադրության բոլոր նախագծերն էլ առավել կամ պակաս խորությամբ ամրագրում են.

ա) ՀՀ ժողովրդավարական, ինքնիշխան եւ իրավական պետություն լինելը,

բ) պետական ամբողջ իշխանության անվերապահ պատկանելը ժողովրդին,

գ) ժողովրդի բացարձակ եւ անսահմանափակ իրավունքն իր իսկ հայեցողությամբ անմիջականորեն (ազատ ընտրություններ, հանրաքվեներ) կամ իր կողմից ընտրված ներկայացուցչական մարմինների եւ պետական անձանց միջոցով իրականացնելու իրեն պատկանող պետական իշխանությունը,

դ) ժողովրդին եւ նրա մասնիկը կազմող մարդուն (քաղաքացուն) պատկանող բնական եւ անօտարելի իրավունքների միասնությունը, նրանց առաջնայնությունը եւ իրականացման երաշխավորվածությունը,

ե) օրենքի գերակայությունը, օրինականության ռեժիմի հաստատման անհրաժեշտությունը,

զ) օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների տարանջատվածությունը, միմյանց նկատմամբ հակակշիռներով օժտված լինելու անհրաժեշտությունը որպես ժողովրդավարության եւ հատկապես մարդու եւ քաղաքացու իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանման գրավական,

է) տեղական ինքնակառավարման՝ որպես ժողովրդավարության համակարգի բաղկացուցիչ մասի առկայությունը եւ այլն:

Վեց կուսակցությունների Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհուրդը ՀՀ Սահմանադրության մեկ միասնական նախագիծ մշակելիս զգալի փորձ է կուտակել տարբեր կուսակցությունների կողմից ներկայացված նախագծերի միջեւ մերձեցման եզրեր գտնելու եւ բոլորի համար ընդունելի դրույթներ կազմելու ուղղությամբ: Ելնելով այդ փորձից եւ հիմք ունենալով ՀՀ ԳԽ սահմանադրական հանձնաժողովի կազմում ընդգրկված համաձայնության բոլոր քաղաքական ուժերի անկեղծ ձգտումը՝ կազմելու ՀՀ Սահմանադրության մեկ միասնական նախագիծ եւ հանրապետությունը դուրս բերելու սահմանադրական ճգնաժամից, վեց կուսակցությունների Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհուրդն առաջարկում է հետեւյալը.

Տես # էջ 2

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Բոբ Դոուլը քննադատեց Քլինթոնի դիրքորոշումը Հայաստանի հանդեպ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: ԱՄՆ-ի Սենատը հուլիսի 13-ին հավանություն տվեց Անդրկովկասում ձեռնարկության զարգացման հիմնադրամ հիմնելու օրինագծին:

Օրինագիծը նախապատրաստել են սենատորներ Ռոբերտ Դոուլը (հանրապետական, Կանզաս) եւ Կարլ Լեւինը (ժողովրդավար, Միչիգան) Ամերիկայի Հայկական համագումարի համագործակցությամբ, որով մասնավորապես նախատեսվում է աջակցել ամերիկահայկական փոքր ու միջակ ձեռնարկություններ, ինչպես նաեւ արտոնյալ վարկեր տրամադրել տեղի մասնավոր ձեռնարկատերերին: «Այդ հիմնադրամը հետկոմունիստական երկրների ամերիկյան օգնություն տրամադրելու գործընթացում առկա սակավաթիվ հաջողություններից մեկն է», Սենատում հայտարարեց Ռոբերտ Դոուլը: Այդ հիմնադրամը այժմ կկազմի 5 մլն դոլար, որն անհամադրելի է Ռուսաստանին տրամադրվող օգնության ֆոնդին՝ 340 մլն գումարի հետ: Դա բացատրվում է նախագահ Քլինթոնի դիրքորոշմամբ, որը Անդրկովկասի երկրներին օգնություն տրամադրելը վաղաժամ է համարում:

Սենատոր Դոուլը խստիվ քննադատեց նախագահի նման դիրքորոշումը: «Հայերը, ասաց նա, ձեռներեց ազգ են: 1992 թ. Հայաստանում ընդունված մասնավորեցման եւ ապազգայնացման մասին օրենքը ամենաարմատականներից մեկն է նախկին Խորհրդային Միությունում: Հայաստանը պատերազմող երկիր չէ: Ոչ մի պատճառ չկա մտացածին պատրվակներով նրան օգնություն չտրամադրելու համար»:

Սենատի ընդունած որոշումը դեռ պետք է ստորագրվի ԱՄՆ-ի նախագահի կողմից:

ՇՐՋԱՆ

Մոսկվան վերականգնում է հակաօդային պաշտպանության համակարգը

Ռուսաստանի զինված ուժերը մտադիր են վերականգնելու հակաօդային պաշտպանության նախկին համակարգն Անդրկովկասում: Ռուսաստանի հակաօդային պաշտպանության զորամասերը կովկասյան լեռնաշղթայից անդին տեղափոխելուց հետո կտրուկ նվազեց օդային նպատակակետերի օպերատիվ հայտնաբերման հնարավորությունը: Այդ կապակցությամբ ռուսաստանցի զինվորականները Անդրկովկասի հանրապետությունների ղեկավարության հետ բանակցություններ են վարում հակաօդային պաշտպանության նախկին համակարգը վերականգնելու խնդրի շուրջ:

Միաժամանակ, երեկ Մոսկվայում սկսվեց ԱՊՀ անդամ երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդի նիստը: Հանդիպման ընթացքում քննության հիմնական նյութ կդառնա ԱՊՀ խաղաղապահ ուժերի ստեղծման հարցը: ՆՏ, Փաստ

ՆԵՐՔԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿ

ԱԺՄ-ն խառնում է բոլորի խաղաթղթերը

ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Ուրբաթ օրը, յուլիսի 15-ին, դարձեալ հանրահաւաք էր Ազատութեան հրապարակում: Դարձեալ Ազգային ժողովրդավարական միութիւնն էր (ԱԺՄ) կազմակերպել այն, 3-րդը հանրահաւաքների վերջին շարքի, որը խոստանում է, խոստացա՞ն, առայժմ 15-օրեայ պարբերականութեամբ շարունակել, բաց երեւոյթին անհրաժեշտ ուժին հասցնելու համար ոչ անդրայման տրամաբանական, որեւէ ինչ որ կուլմինացիոն կէտի: Եւ ո՞րն է լինելու այդ կէտը եւ ի՞նչ է պատահելու այդ պահին՝ «Ղարաբաղ» կոմիտէի ներսում ուժային իշխանութիւնների եւ անիշխան ուժերի միջեւ սակարկուած նոր դասաւորո՞ւմ, «Ղարաբաղ» կոմիտէ ընդդէմ «Ղարաբաղ» կոմիտէ փակ օղակում ներքին պայթի՞ւն, աւելի ընդգրկուն ընդդիմութեան եւ աւելի մինիատյուրացուած իշխանութեան միջեւ պայթիւնալից առճակատո՞ւմ, թէ՞ այդ բոլորի տրամաբանական աւարտը վերջերս ուժեղացած օտար ազդեցութիւնների ուղղակի միջամտութիւն ընդհուպ Հայաստանի անկախութեան բացարձակ կորուստ – այս բոլորը հնարաւոր է ու կանխատեսելի: Սակայն առայժմ չզբաղուենք քաղաքական կանխատեսումներով ու վերադառնանք արձանագրելու 3-րդ հանրահաւաքում նկատուած որոշ փաստերը:

Անվարան կարելի է ասել, որ այս անգամ աւելի մարդ էր հաւաքուել Ազատութեան հրապարակ, քան նախորդներին: Թւում է, այդ մարդկանց, դատելով սիրող մրմռոցից, Ազատութեան հրապարակ չէր բերել ԱԺՄ-ի «աստղերին» տեսնելու ցանկութիւնը, ոչ իսկ «զինուորի»՝ Աշոտ Մանուչարեանի բազմախոստում ներկայութիւնը, եւ կամ «հին աստղերի» անակնկալ երեւման ակնկալութիւնը: Թէեւ այդ բոլորը կային: Այնտեղ էին եւ խօսեցին Սմբատ Յակոբեանը, Շաւարշ Քոչարեանը, ծրագրային-կուսակցական ճառով հանդէս եկող Մէյրան Աւագեանը, հանդիսավար Դաւիթ Վարդանեանը, ժողովրդական երգիչ Արտակ Սարգսեանը: Այնտեղ էր եւ խօսեց նաեւ Աշոտ Մանուչարեանը, այս անգամ աւելի կրքոտ, մեղադրական եւ քաղաքական բառարանում չգոյութիւն ունեցող արտայայտութիւններով: Կարճ ու վճռական խօսեց նաեւ Վազգէն Մանուկեանը, ինչպէս վայել է հեռահար նպատակներ հետապնդող քաղաքական գործիչին, հատակի լիդերին... Սակայն ներկայ բազմութեան մօտ չկար ոգեւորութիւնը, խանդավառ կիրքը, հռետորներին հատուցելու, անմնացորդ նուիրուելու, հետեւելու զգայնութիւնը: Հակառակ որ բեմահարթակի վրայ կանգնողները հրաշալի տիրապետում էին միտինգավարութեան ամբողջ վարպետութիւնը, լաւ էին անցկացրել «ծնային նախապատրաստութիւնը», եւ լաւ էլ օգտուեցին հատակի սկզբում ու վերջում խանդավառելու պարտականութիւն ունեցողների զգացողութիւնից՝ հոյածութեան լիցք հաղորդելու ներկաներին: Սակայն այդ բոլորը բաւարար չեղաւ ներկայ բազմութեան, որի թիւը պէտք է գնահատել 40–45 հազար.

Տես # էջ 3

ԱՇԽԱՐՀ

Դաշնակիցները լքում են Բեռլուսկոնիին

ՀՌՈՄ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այն բանի հավանականությունը, որ Իտալիայում շուտով կառավարական ճգնաժամ կպայթի, օրեցօր մեծանում է: Վերջին օրերին «Առաջ, Իտալիա» կառավարող կոալիցիայի ղեկավար վարչապետ Սիլվիո Բեռլուսկոնիի եւ նրա դաշնակիցների՝ Հյուսիսի լիգայի եւ Ազգային դաշինքի միջեւ տեղի է ունեցել լուրջ պառակտում: Փոփոխելով իրենց նախկին դիրքորոշումը, դրանց ղեկավարները Բեռլուսկոնիից պահանջում են չեղյալ հայտարարել կառավարության ընդունած դեկրետը, որով նախնական կալանքից ազատվում են այն խոշոր պաշտոնյաները, քաղաքագետներն ու ձեռնարկատերերը, որոնց նկատմամբ քննություն է կատարվում կաշառակերության գործերով:

Ուորեն Քրիստոֆերը կփորձի կամուրջներ գցել

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի պետական քարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերն այսօր առավոտյան Իսրայել ժամանեց Մերձավոր Արեւելքում հերթական խաղաղարար առաքելություն իրականացնելու շրջանակներում: Փաստորեն առաջիկա ամբողջ շաբաթը ամերիկյան արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավարը կնվիրի Իսրայելի եւ արաբների միջեւ կարգավորման գործընթացը տեղից շարժելու փորձին: Այսօր նա բանակցություններ կվարի Իսրայելի ղեկավարների հետ: Երեքշաբթի առավոտյան Քրիստոֆերը կմեկնի Դամասկոս, իսկ չորեքշաբթի կուղեւորվի Հորդանան, որտեղ կմասնակցի Իսրայելի եւ Հաշիմիթյան Թագավորության արտաքին գործերի նախարարների հանդիպմանը: Հինգշաբթի ԱՄՆ-ի պետքարտուղարը կրկին կայցելի Իսրայել, ինչպես նաեւ Գազայի հատված: Ուրբաթ նախատեսված է կրկնակի այց Դամասկոս եւ վերադարձ Իսրայել: Սպասվում է, որ Քրիստոֆերի առաքելությունը կերկարաձգվի շաբաթ օրը:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Պաղեստինցիների եւ իսրայելցիների արյունալի բախումներ

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ, WSJ: Կիրակի օրը Իսրայելի Էրեզ վերահսկիչ անցակետի եւ Գազայի հատվածի սահմանում տեղի ունեցած պաղեստինցիների եւ իսրայելցիների բախումների հետեւանքով սպանվել են առնվազն երկու եւ վիրավորվել մոտ 100 մարդ: Բախումներին մասնակցում էին պաղեստինցի հազարավոր բանվորներ, որոնք ձգտում էին ստանալ Իսրայելում աշխատելու իրավունք, ինչպես նաեւ պաղեստինյան ոստիկանությունը եւ իսրայելցի զինվորներ: Կողմերը միջադեպի համար մեղադրում են միմյանց: Յասեր Արաֆաթը այդ կապակցությամբ բողոք է հղել ՄԱԿ-ին, պահանջելով պաղեստինյան ինքնավարության շրջաններ մտցնել միջազգային դիտորդներ: Շուրջ ժամ տեւած ընդհարումը ամենալուրջն էր մայիսին պաղեստինյան սահմանափակ ինքնավարության կյանքի կոչվելուց ի վեր:

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դավիթ Վարդանյան. «Հանրահավաքի խանգարիչները դեսնախարարներն են, ոչ թե Վանո Սիրադեղյանը»

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

«Մեր տեղեկատվությունները ցույց են տալիս, որ քայլերը ձգվում են մինչեւ հանրապետության նախագահ, բայց, համենայն դեպս, դրանք չեն գնում մինչեւ ներքին գործերի նախարար»: ԱԺՄ առաջնորդ Դավիթ Վարդանյանի երեկվա այս հայտարարությունը կապված էր հուլիսի 15-ի «հանրահավաքախափանարարների» հետ: «Այդ հարցում ավելի շատ խառնված են մի շարք դեսնախարարներ», ասաց նա, եւ նշեց, որ երբ հուլիսի 29-ի հանրահավաքի ժամանակ էլ փորձեր արվեն երկրապահ ջոկատների մարտիկների կամ քրեական տարրերի միջոցով ձախողել իրենց հանրահավաքը, ապա բոլոր կապվածները կհիմնավորվեն, փաստերը կներկայացվեն, եւ նույնիսկ կտան այդ դեսնախարարների ու քրեական աշխարհի այն գործիչների անունները, որոնք իրար հետ համագործակցում են: «Սա նախազգուշացում է», կտրուկ հայտարարեց Դավիթ Վարդանյանը, միաժամանակ կոչ անելով այլ հասարակական-քաղաքական ուժերին կողմնորոշվել եւ հաջորդ հանրահավաքին իրենց միանալ: «Մենք հասարակությանը ցանկանում ենք մեր շարժման միջոցով ժողովրդավարական-իրավական մթնոլորտ հաստատել, եւ զգուշացնում ենք, որ բոլոր տիպի անցանկալի հետեւանքների զարգացման դեպքում ողջ պատասխանատվությունն ընկնում է հանրապետության նախագահի վրա», ասաց Դավիթ Վարդանյանը: Նա հայտնեց նաեւ, որ հուլիսի 15-ի հանրահավաքի ժամանակ կատարված գրգռությունների պատճառով իրենք ամբողջությամբ չկարողացան խոսել իրենց ծրագրերի ու անելիքների մասին: Ավելին, հանրահավաքն անցավ այլ ուղղությամբ: Աշոտ Մանուչարյանի ելույթը դարձավ լրագրողների հարցերի հիմնական թեման: Ինչքանո՞վ է Աշոտ Մանուչարյանը կապված ԱԺՄ-ի հետ, չի՞ վարկաբեկում արդյոք ԱԺՄ հանրահավաքները, եւ վերջապես այդ ամենը խաղ չէ՞:

Տես # էջ 8

digitised by A.R.A.R.@

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սահմանադրական աշխատանքներին Վեցյակի մասնակցության նպատակներն ու խնդիրները

Սկիզբը էջ 1

1. ՀՀ ԳԽ սահմանադրական հանձնաժողովի գործունեության առանցքը համարել ոչ թե եղած նախագծերի տարբերությունների և հակասությունների, այլ, առաջին հերթին, դրանց ընդհանուր կողմերի (դրույթների, հոդվածների, գլուխների) հավաքումը, դրանց փոխադարձ համաձայնեցումը և կատարելագործումը ու ՀՀ Սահմանադրության նախագծի առանձին կառուցվածքային ստորաբաժանումների միասնական (բոլորի համար սկզբունքորեն ընդունելի) տեքստերի մշակումը:

2. Նման դիրքերից Վեցյակը միանգամայն հնարավոր է համարում ՀՀ Սահմանադրության նախագծի ընդհանուր ծավալի շուրջ մեկ հինգերորդը կազմող մարդու (քաղաքացու) իրավունքները, ազատությունները, դրանց իրականացման երաշխիքները և պարտականությունները ամրագրող միասնական գլխի (բաժնի) ստեղծումը սահմանադրական հանձնաժողովի գործունեության առաջին իսկ փուլում, որը հիմք կդնի կառուցողական մոտեցմանը հանձնաժողովի աշխատանքներում:

3. Վեցյակը ելնում է այն դրույթից, որ Սահմանադրությունը, վերջին հաշվով, հիմնական օրենք է ժողովրդաիշխանության և մարդու (քաղաքացու) պաշտպանող բնական ու անօտարելի իրավունքների, ազատությունների և դրանց իրականացման պետաիրավական կառուցակարգերի (մեխանիզմների) մասին: Այլ կերպ ասած, ՀՀ Սահմանադրությունը կոչված է լուծելու երկու գլխավոր խնդիր.

ա) ամրագրելու ժողովրդաիշխանությունը և մարդու (քաղաքացու) պաշտպանող բնական ու անօտարելի իրավունքները, ազատությունները և դրանց իրականացման երաշխիքները,

բ) սահմանելու (հիմնադրելու) պետաիրավական արդյունավետ կառուցակարգեր (մեխանիզմներ) դրանց լիակատար իրականացման համար:

Վեցյակը գտնում է, որ այսօրվա վիճակով կան բոլոր անհրաժեշտ նախադրյալները այդ գլխավոր խնդիրներից առաջինի միասնական և բոլորի համար սկզբունքորեն ընդունելի լուծման համար:

Որևէ կասկածից դուրս է, որ հանձնաժողովի անդամներից բաղկացած իրավաբանական ենթահանձնաժողովը (կամ աշխատանքային խումբը) միանգամայն ի վիճակի է սեղմ ժամկետում հանձնաժողովի քննարկմանը ներկայացնել նման խնդրի լուծման միասնական մոդելը (նախագիծը):

4. Նման կառուցողական գործունեության զուգընթաց, Վեցյակն առաջարկում է կոնցեպտուալ մակարդակով ընդհանուր քննարկումներ անցկացնել առաջիկա Սահմանադրության էությունը և բովանդակությունը կազմող հետևյալ խնդիրների շուրջ, այն հաշվով, որ յուրաքանչյուր կոնցեպտուալ համաձայնություն իրացվի ՀՀ Սահմանադրության նախագծի համապատասխան մասի (դրույթի, հոդվածի, գլխի) միասնական ու բոլորի համար սկզբունքորեն ընդունելի տեքստի մշակմամբ:

Այս կապակցությամբ Վեցյակը սահմանադրական հանձնաժողովի նախնական քննարկմանն է ներկայացնում նման խնդիրների հետևյալ ցանկը.

ա) համամարդկայինի (ընդհանուրի) և ազգայինի (առանձնահատուկի) համատեղումը (զուգորդումը) ՀՀ Սահմանադրությունում,

բ) Սահմանադրության բովանդակության ինտելեկտուալ (իրականությունը ճշմարտացի արտացոլող) և կամային (հրամայական, կարգավորիչ) տարրերը և դրանց համատեղումը,

գ) ժողովրդի և յուրաքանչյուր քաղաքացու (մարդու) հանդեպ պետության սոցիալական պարտականությունների (պատասխանատվության) սահմանադրական ամրագրումը.

դ) օրենքի գերակայության և օրինականության ռեժիմի սահմանադրական ամրագրումը.

ե) հասարակության և քաղաքացիների կյանքին պետական միջամտության (ներգործության) սահմանները (շրջանակները).

զ) Սահմանադրությունը և սեփականությունը.

է) Սահմանադրության դերը (մասնակցությունը) քաղաքացիական հասարակության հաստատությունների և արժեքների համակարգերի կազմավորումը.

ը) մարդու (քաղաքացու) և պետական անձի (պետական մարմնի) սահմանադրական կարգավիճակների հարաբերակցությունը.

թ) անմիջական և ներկայացուցչական ժողովրդավարության սահմանադրական հիմունքները.

ժ) պետական կառավարման համակարգերը և Սահմանադրությունը.

ժա) Սահմանադրությունը և պետական կառուցվածքի համակարգերը.

ժբ) օրենսդիր իշխանության սահմանադրական կարգավիճակը և նրա հարաբերությունները գործադիր և դատական իշխանությունների նկատմամբ.

ժգ) գործադիր իշխանության Սահմանադրական կարգավիճակը և նրա հարաբերությունները օրենսդիր և դատական իշխանությունների նկատմամբ.

ժդ) դատական իշխանության սահմանադրական կարգավիճակը և նրա հարաբերությունները օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների նկատմամբ.

ժե) պետության գլխի սահմանադրական կարգավիճակը, նրա հարաբերությունը օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների հետ,

ժզ) դատախազության սահմանադրական կարգավիճակը.

ժէ) տեղական ինքնակառավարման տեղը և դերը ժողովրդավարության համակարգում, նրա հարաբերությունը պետական իշխանության հետ:

Սույն ցանկը, անշուշտ, սպառիչ չէ և, առավել ևս, կատարյալ: Վեցյակը հայտնում է իր պատրաստակամությունը կոնցեպտուալ մակարդակով քննարկել Սահմանադրության էության և բովանդակության հետ կապված ցանկացած հարց և իրեն իրավունք է վերապահում առաջարկել նմանօրինակ այլ հարցեր կոնցեպտուալ քննարկումների համար:

Բոլոր հարցերի կապակցությամբ Վեցյակը պատրաստ է ներկայացնել իր կոնցեպցիաները և մերձեցման եզրեր գտնել այլ մոտեցումների հետ:

Վեցյակն առանձնակի կարևորում է այն հանգամանքը, որ յուրաքանչյուր խնդրի կոնցեպտուալ քննարկումն ավարտվի Սահմանադրության նախագծի համապատասխան դրույթի, հոդվածի կամ գլխի միասնական տեքստի մշակմամբ: Վեցյակն իր համոզմունքն է հայտնում, որ նման քննարկումներն ամեն մի կոնկրետ դեպքում կարող են նախադրյալներ ստեղծել իրավաբանական ենթահանձնաժողովի համար մշակելու և հանձնաժողովի քննարկմանը ներկայացնելու առաջիկա նախագծի համապատասխան բաղադրամասի տեքստի տարբերակը:

Այսպիսով, ՀՀ ԳԽ սահմանադրական հանձնաժողով-վեցյակի մասնակցության նպատակն է ամեն կերպ նպաստել ՀՀ Սահմանադրության միասնական նախագծի ստեղծմանը, որի առկայությամբ հեշտությամբ կլուծվեն Սահմանադրության ընդունման հետ կապված մյուս բոլոր հարցերը:

ՀԱԺԿ, ՀԴԿ, ՀՀԿ, ՀՅԴ, ՀՌԱԿ, ԱԻՄ

ԵՐԵՎԱՆ

Նախագահը կոչ է անում քաղաքական պայքարը վարել քաղաքակիրթ ձևով

«Նոյյան տապանի» թղթակիցը դիմեց ՀՀ նախագահի մամուլի քարտուղարի տեղակալ Լևոն Զուրաբյանին, խնդրելով տեղեկացնել, թե ինչպես է վերաբերվել ՀՀ նախագահը հանրապետության դատախազության քննչական բաժնի պետ Վլադիմիր Գրիգորյանի հարցազրույցին «Գոլոս Արմենիի» թերթում: Լ. Զուրաբյանը պատասխանեց. «Այդ և մի շարք այլ հրապարակումների վերաբերյալ ես պետք է ասեմ հետևյալը: Վերջերս լրատվական միջոցների էջերում և միտինգներում հաճախակի են դարձել բամբասանքի և չստուգված տեղեկությունների վրա հիմնված մեղադրանքների հրապարակումներ, որոնց նպատակն է վարկաբեկել քաղաքական հակառակորդներին և նրանց նկատմամբ անվստահության մթնոլորտ ստեղծել հասարակական կարծիքում: Նախագահը, հավատարիմ մնալով խոսքի ազատության հիմնարար սկզբունքին, միևնույն ժամանակ իրոք ժողովրդավարական հասարակարգին անհարիր է համարում հասարակական մթնոլորտը թունավորելու և կեղծիքներ տարածելու գնով քաղաքական նպատակների հասնելու այս անազնիվ փորձերը և կոչ է անում քաղաքական պայքարը վարել քաղաքակիրթ ձևերով և լուծել բոլոր կոնֆլիկտները ժողովրդավարական հասարակությանը բնորոշ մեխանիզմների և ինստիտուտների միջոցով»: Լ. Զուրաբյանը հրաժարվեց պատասխանել թղթակցի այն հարցին, թե նախագահի նշած պախարակելի երևույթների թվում նա արդյո՞ք նկատի ունի նաև Աշոտ Մանուչարյանի՝ հունվարի 31-ի և Վանո Սիրադեղյանի՝ փետրվարի 3-ի մամլո ասուլիսները: Նա նաև հրաժարվեց ճշտել, թե ինչո՞ւ Վլադիմիր Գրիգորյանի հիշյալ մամլո ասուլիսը նա համարում է քաղաքական միտումներից դրդված: ՆՏ

Հայաստանը կատարում է Վիեննայի կետերը

Հուլիսի 15-ին Հայաստանում աշխատանքներն ավարտեց Կանադայի զինվորական տեսչական խումբը, որը գլխավորում էր Կանադայի վերիֆիկացիոն կենտրոնի սպա, փոխգնդապետ Թեյլիֆերը: Պատվիրակությունը ԵԱՀԽ-ի շրջանակներում, Վիեննայի փաստաթղթի համաձայն, Հայաստան է ժամանել Զանգեզուրի տարածաշրջանում զորքերի տեղաշարժ իրականացնելու պատճառով հանրապետությանը անվստահություն հայտնելու կապակցությամբ: Տեսուչները Գորիսի և Կապանի զորամասերում ստուգումներ կատարելուց հետո համոզվեցին, որ Հայաստանի զորքերը նշված գոտիներում գտնվում են մշտական տեղաբաշխման կետերում: Միաժամանակ ապացուցվեց, որ հանրապետությունը անվերապահորեն կատարում է Վիեննայի փաստաթղթի բոլոր կետերը: Հայկական կողմի խնդրանքով, տեսչական պատվիրակության ուղեկցող խմբի կազմում էր նաև Հայաստանում տեղակայված ռուսական զորքերի ներկայացուցիչը: Տեղեկությունը ստացվել է ՀՀ պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնից: ՆՏ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

Կոլեկտիվները կմասնակցեն կառավարմանը

«Սեփականաշնորհումը չպետք է նպաստի տնտեսության անկմանը, ժողովուրդը, ձեռնարկությունների կոլեկտիվները պետք է իրենց տեր զգան այդ սեփականաշնորհման ընթացքում», երեկ հայտարարեց ՀՀ սեփականաշնորհման պետական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Բորիս Քոչարյանը, նշելով, որ ՀՀ պետական ձեռնարկությունների և անավարտ շինարարական կազմակերպությունների սեփականաշնորհման և ապապետականացման օրենքի համաձայն, հունիսի 2-ից սկսվել է մասնակի անհատույց սեփականաշնորհման ընթացքը: Անդրադառնալով սեփականաշնորհման ընթացքի երեք ուղղություններին, նա նշեց, թե նախ սկսվելու են 36 փորձ օբյեկտների սեփականաշնորհման աշխատանքները, որից հետո միայն 29 այլ օբյեկտների: Երկրորդը միջին և խոշոր ձեռնարկությունների սեփականաշնորհումն է, որը օրենսդրական դաշտի բացակայության պատճառով լայնածավալ սեփականաշնորհման չի կարող ենթարկվել: Երրորդ ուղղության առաջնությունը պետք է դառնա մասնակի անհատույց սեփականաշնորհումը: Դեռ անցած տարվա նոյեմբերին օրենքում կատարված փոփոխություններից հետո որոշվեց պետական ձեռնարկությունների գույքի 20 տոկոսը անհատույց տալ աշխատավորական կոլեկտիվներին: Փաստորեն, մոտ 900 ձեռնարկություններ պետականից կդառնան բաժնետիրական ձեռնարկություններ: Կոլեկտիվների այն անդամները, որոնք մեկ տարուց ավելի աշխատում են տվյալ ձեռնարկությունում, կստանան սեփականաշնորհման սերտիֆիկատ և կօգտվեն այդ 20 տոկոսից: Երբ ձեռնարկությունները դրանից ստացած շահույթը օգտագործեն ներդրումների մեջ, ապա նրանց տոկոսաբաժինը աստիճանաբար կբարձրանա: Հանձնաժողովի մի այլ անդամի՝ Ժիրայր Առամյանի ասելով, այս մասին պետք է բացատրական աշխատանք տարվի աշխատավորական զանգվածների շրջանում:

Սեփականաշնորհման սերտիֆիկատները գործողության մեջ կդրվեն սեպտեմբերից, դրանց անվանական արժեքը առայժմ չի նշվի, այլ կհայտարարվի գործողության մեջ դնելուց հետո, հաշվի առնելով նաև ինֆլյացիան: Այս սեփականաշնորհման ողջ ընթացքը կավարտվի 6–7 ամսում, որին կմասնակցեն նաև նախարարություններում ստեղծված համապատասխան ճյուղային հանձնաժողովները: Պրն. Առամյանի ասելով, խնդիրը ոչ թե ժողովրդին 20 տոկոսով ձրի գույք տալն է, այլ «խորքային իմաստով բարեփոխումների սկիզբը դնելն է»:

Հանձնաժողովի անդամների կարծիքով, անհրաժեշտ օգուտն այն կլինի, որ կոլեկտիվներն իրենք կմասնակցեն կառավարման համակարգին, զբաղվելով իսկ ուժեղացնելով ձեռնարկությունների աշխատանքը: Ա. Հ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վահան Փափազյանը մեկնեց Մոսկվա

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍ: ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վահան Փափազյանը հուլիսի 18-ին մեկնեց Մոսկվա: Այստեղ նա կմասնակցի հուլիսի 19-ին մեկնարկող ԱՊՀ անդամ երկրների արտգործնախարարների խորհրդի հերթական նիստին:

ԼՂՀ-ն կմասնակցի միջազգային վեհաժողովին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍ: 1994 թ. հուլիսի 20-ից օգոստոսի 20-ը Բելգրադ քաղաքում տեղի կունենա արևելաքրիստոնեական հոգեպես մերձավոր ժողովուրդների վեհաժողովը: Ինչպես հայտնի դարձավ ՓԱՍ-ին, ԼՂՀ-ն վեհաժողովին կներկայացնի ԼՂՀ ԳԽ պատգամավոր Օլեգ Եսայանը:

«Հուսով ենք, որ հաջորդ փուլում CEMA-ն կհասնի կատարելության»

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍ: Արդեն երեք տարի է, ինչ Հայաստանում գործում է ԺԻՄ՝ Հայկական միջմասնագիտական խմբավորման և Երևանի առևտրաարդյունաբերական պալատի համատեղ CEMA Հայաստանի մենեջմենթի կենտրոնը: Այդ ընթացքում կենտրոնը ավարտել է 350 շրջանավարտ: Այսօր կայացավ CEMA-ի հերթական՝ 1993–94 թթ. շրջանավարտների ավարտական հանդիսությունը: Շնորհավորելով շրջանավարտներին՝ ԺԻԱ-ի Փարիզի գրասենյակի նախագահ Մանուել Դերմենջյանը նշեց, որ «CEMA-ն կարծես փորձություն էր, որը այսօր արդեն կայացել է և հուսով ենք, որ հաջորդ փուլում կհասնի կատարելության»: CEMA-ն կոչված է Հայաստանի ներկա տնտեսական պայմաններին համապատասխանող կադրեր պատրաստելուն: Դասընթացները երկու ամսով են ընթանում համալսարանական և մասնագիտական գործունեությամբ, որոնց նպատակն է ֆրանսիական փորձառությունը ներդնել ազատ Հայաստանի պայմաններում: CEMA-ի երեք տարվա շրջանավարտները մտադրություն ունեն ստեղծել ասոցիացիա, որը հնարավորություն կտա ինքնորոշվելով կապ ստեղծել ֆրանսիական կազմակերպությունների հետ: CEMA-ում դասընթացները վարում են ֆրանսիացի մասնագետները: Հանդիսությանը ներկա էին այդ նպատակով Երևան ժամանած ֆրանսիական առևտրական պալատի նախագահ Միշել Բեռնիկյանը, ԺԻԱ-ի Փարիզի գրասենյակի նախագահ Մանուել Դերմենջյանը, ԺԻԱ-ի Հայաստանի գրասենյակի նախագահ Մերի Զաքարյանը, ՀՀ շինարարության նախարար Ֆելիքս Փիլոսյանը, ՀՀ սոցիալական ապահովության փոխնախարար Գեղամ Ղարիբջանյանը, օտարերկրյա հաստատությունների ներկայացուցիչներ:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Գ տարի
Հիմնադիր և հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երևան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ձևը և տառատեսակը ՊԱՒԷԼ ՊԷԼԼԱՐԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքաւորում «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՆԵՐՔԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿ

ԱԺՄ-ն խառնում է բոլորի խաղաքղթերը

Սկիզբը էջ 1

Ինչը տրանսպորտի այս պայմաններում համազօր է 88-ականների 200 հազարին, ելեկտրականացնելու մարդկանց, որոնք աւելի սառն են դառնում հիմա: Չէ, հոսանքների ասածների մէջ շատ էին նաեւ ճշմարիտն ու ճշմարտանմանը, հիմնաւոր փաստերը, նոյնիսկ վերլուծութիւնը: Սակայն ո՞վ էր, ովքե՞ր էին այդ բոլորն արտասանողները. այդ հին, ծանօթ, հարիւր անգամ կրկնուած եւ հազար անգամ կրկնուելիք մեղադրականները: Արդեօ՞ք հոսանքները բացում էին մինչեւ վերջ, չէի՞ն բացում որոշ բաներ, ինչպէս նրանց մեղադրող իշխանականները: Եւ ամէնից կարեւորը՝ արդեօ՞ք-եւս մէկ անգամ չէին փորձում խաբել իրենց՝ ժողովրդին: Այս բոլորը, տաղտկալի կրկնութեամբ չէ՞ր կրկնւում արդէն մի քանի տարի: Հոսանքները դարձեալ դիմում են իրենց՝ ժողովրդին, որը դառն փորձառութիւն է ձեռք բերել՝ իրենց են դիմում միշտ, երբ իշխանութեան հասնելու խնդիր կայ, իսկ այնուհետեւ...

Այսուհանդերձ, կեանքն այնքան է ծանր եւ յոյսն այնքան քիչ, որ մարդկանց աչքերում ուրուագծուող այդ անմխիթարութիւնը, կրկին չխաբուելու զգուշաւորութիւնը կարող է փոխուել ամէն ինչ փոխելու անզուսպ ցանկութեան, ինչքան էլ որ հանրահաւաքի կազմակերպիչները շեշտելով շեշտում էին «օրինական ճանապարհով» հարցերը լուծելու անհրաժեշտութիւնը, Արցախի ու հայրենիքի պաշտպանութեանը նախանձախնդիր հետեւելու պատրաստակամութիւնը, ժողովրդի ուժը քանդիչ ուժի չվերածելու իրենց յանձնառութիւնը: Սխա՞լ բերաններից են հնչում այդ բոլոր մեղադրանքները, այո: Սակայն ճի՞շտ մեղադրանքներ են դրանք, դարձեալ այո՛: Եւ մէկ կամ երկու նման հանրահաւաք էլ, կարող է շուռ գալ ամէն ինչ, շուռ գալ դէպի անճանօթը:

ԱԺՄ-ն այսօր հարցականներ է դնում բոլորի՛ առաջ: Առաջին հերթին՝ իշխանութիւնների, որի ծնունդ տուողներից է նաեւ ինքը, եւ, հետեւաբար, բոլորից լաւ գիտի նրա «ծակուծուկը»: Հանրապետութեան նախագահին՝ որն այլեւս պէտք է կա՛մ վերցնի իրեն նետուած ձեռնոցը կրկին ու մերկ ձեռքերով, կա՛մ ձեռնոցներ դնի իր ձեռքին՝ փորձելով այլ ձեռքեր միացնել իրեն, եւ կամ, ինչպէս նախորդ անգամ, համագործակցութեան համար կրկին բացի ձեռքը, այս անգամ աւելի մեծ զիջումների, գուցէ իշխանութեան կարեւոր մասը բաժին հանելու գնով իր հին ու նոր «ռենեգատներին»:

Հարցականի առաջ են կանգնած նաեւ ընդդիմադիր միւս ուժերը, յատկապէս աւանդական կուսակցութիւնները: Տարերայնութիւնն սկսուել է արդէն եւ սահմանադրական կամ խորհրդարանական ոչ մի գործընթացով կարելի չի լինի դրա դէմն առնել, խառնւում են նախընտրական բոլոր հաշուարկներն ու ժամկէտները եւ յետագայ ամիսներին նոր իրավիճակները կարող բոլորովին նոր՝ յանկարծակի մարդկանց բերել իշխանութեան: Ընդդիմադիր միւս ուժերը, գոնէ աւանդական կուսակցութիւնները, չեն կարող ընդառաջել ԱԺՄ-ի հրաւէրին՝ փորձանաւոր է այդ եւ այլասերող, անկանխատեսելի, ու դեռ հարց է, թէ որքանո՞վ է անկեղծ: Չեն կարող մօտենալ իշխանախմբին, որն այնքան է վարկաբեկել եւ է՛ իրենց հանդէպ, որը միս ու ոսկորով կապուած է իր նախկին գործակից, այժմ հակառակորդ ԱԺՄ-ականների հետ: Կարող են դիմել ժողովրդին, որը, սակայն, բռնաբարուել է այնքան, որ այլեւս չի հաւատայ լուսաւոր ապագայի որեւէ խոստման: Ժողովրդին պէտք են անուր, տեսանելի երաշխիքներ, եւ իրեն յարգող որեւէ կուսակցութիւն չի կարող մօտաւոր ապագայի լուսաւոր երաշխիք տալ այլեւս:

ԱԺՄ-ն խառնում է բոլորի խաղաքղթերը: Տարերայնութիւնն է դարձեալ, յեղափոխականութիւնը, որ գուցէ խառնի ամբողջ երկիրը:

Վաղաժամկետ խորհրդարանական ընտրություննե՞ր

Ադրբեջանում գնալով ավելի հաճախ են խոսում այս աշնանը խորհրդարանի հերթական վաղաժամկետ ընտրություններ անցկացնելու մասին: «Ազատություն» ռադիոկայանին տված հարցազրույցում ԳԽ խոսնակ Ռասուլ Գուլիեւը նշել է, որ ընտրությունների մասին տեղեկացրել են հանձնաժողովին, որ ներկայումս շրջանում այս իրադարձությունների պատճառով պայթյունավտանգ իրավիճակ է ստեղծվել, եւ բավական է մեկ անզգույշ քայլ կամ խոսք, որպեսզի հուզումներ սկսվեն: Նրանք պնդել են, որ ազգային քաղաքականության գծով պետական խորհրդական Օրուջեւի հայտարարությունը, թե Կուսարի շրջանի իրադարձությունները ազգային բնույթ չեն կրում, իրականու-

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Քաղաքական եւ ազգային տարուբերումներ

Գիլանը պատրաստ է զորք հավաքել հայերի դեմ

Նոր օրենքը պատրաստ կլինի սեպտեմբերին եւ համաժողովրդական քննարկումից հետո կընդունվի նոյեմբերին:

Հուլիսի 12-ին Անկախ Ադրբեջան կուսակցության գրասենյակում ընդդիմադիր կուսակցությունների բլոկը քննարկել է քաղաքական կուսակցությունների ասամբլեա ստեղծելու հարցը: Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Զարդուշտ Ալիզադեն «Շարգի» թղթակցին հայտնել է, որ հնարավոր է համարում տարբեր կուսակցությունների միավորումը՝ առաջիկա ընտրությունների արդարությունն ապահովելու համար: Մյուս կուսակցությունները, սակայն, պակաս լավատես են այս հարցում: Անկախ Ադրբեջան կուսակցության նախագահ Նիզամի Սուլեյմանովը անընդունելի է համարել ընտրություններից առաջ միավորվելու գաղափարը, նշելով, որ միայն ընտրությունները ցույց կտան, թե ով ով է եւ ում հետ կարելի է համագործակցել:

Կուսարին դարձյալ լարված

Ինչպես հայտնի է, Ադրբեջանի ազգային քաղաքականության գծով գլխավոր խորհրդական Իդայաթ Օրուջեւը հերքել է այն տեղեկությունը, թե հանրապետության Կուսարի շրջանում անկարգություններ են տեղի ունենում: Սակայն Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Ադրբեջանի ազգային կոմիտեին կից կանանց հանձնաժողովի հերթական նիստում, որ տեղի է ունեցել Ադրբեջանի Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության շտաբ-բնակարանում, հանձնաժողովի անդամների կողմից առաջադրվել է Ադրբեջանի պաշտոնական իշխանությունների կողմից Կուսարում տեղի ունեցած իրադարձությունները լռության մատնելու հարցը: Ելույթ ունեցողները

թյանը չի համապատասխանում: Ինչպես նշել է ՀՔԱ Ադրբեջանի ազգային կոմիտեի նախագահի տեղակալ Թամիլա Զեյնալովան, օբյեկտիվ տեղեկություն ստանալու եւ տեղում իրավիճակին ծանոթանալու նպատակով կանանց հանձնաժողովի անդամները մտադիր են մոտ օրերս մեկնել Կուսարի շրջան:

Իրանի Գիլան նահանգում համընդհանուր զորահավաք հանուն Ադրբեջանի

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն ընդունել է Իրանի Գիլանի նահանգապետ պր. Թախայիին եւ Ռաշտ քաղաքի մուսուլման հոգեւորականության ներկայացուցիչներին՝ այաթոլլահ Էհսանբախշի գլխավորությամբ: Հանդիպման ժամանակ իրանական հյուրերը հույս են հայտնել, որ Ադրբեջանը խաղաղական պետություն կդառնա: Նրանք նշել են նաեւ, որ իրան-իրաքյան պատերազմի ժամանակ Իրանի կողմից բազմաթիվ ադրբեջանցի մոջահեդներ էին կռվում, եւ եթե հարկավոր լինի, Գիլան նահանգի իշխանությունները պատրաստ են համընդհանուր զորահավաք անցկացնել՝ ադրբեջանական բանակին օգնելու համար: Նահանգապետ Թախայիին հայտարարել է նաեւ, որ իրանական հիվանդանոցները անհրաժեշտության դեպքում կընդունեն ադրբեջանցի վիրավոր զինվորներին: Նախագահ Հեյդար Ալիեւը, արտահայտելով իր վերաբերմունքը իրանական ներկայացուցիչների առաջարկներին, պաշտպանեց սույն Իրանի եւ Ադրբեջանի բնակավայրերի միջեւ երկաթգծի կառուցումը շուտափույթ ավարտելու, ինչպես նաեւ սահմանամերձ առեւտրի կետեր ստեղծելու առաջարկները, հաղորդել է ԱՆԻ գործակալությունը:

ՆՏ. Փաստ

ՀԱՐՑԱԽՈՒՅԶ

Վրացի գաղթականները դեմ են Սուխումի իշխանություններին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Աբխազիայից եկած վրացի գաղթականների կեսից ավելին հավատում է խաղաղարար ձեռնարկման հաջողությանը, սակայն գրեթե բոլոր գաղթականները դեմ են Սուխումի ներկա իշխանություններին: Այդ են վկայում Աբխազիայի հակամարտության քաղաքական կարգավորման լրատվական ապահովման վրացական կենտրոնի անցկացրած հարցման արդյունքները:

Հարցման մասնակից գաղթականների 57,2 տոկոսը վստահություն է հայտնել, որ խաղաղարար ձեռնարկումը կհանգեցնի վրաց-աբխազական հակամարտության քաղաքական լուծման: Գրեթե 39 տոկոսը համոզված է, որ խաղաղարարների ջանքերը ոչնչի չեն հանգեցնի: Գաղթականների մոտ 97 տոկոսը Աբխազիա չի վերադառնա, եթե այնտեղ պահպանվեն ներկա իշխանությունները: Միայն 0,7 տոկոսն է պատրաստ վերադառնալ ամեն դեպքում: Աբխազների ու վրացիների հաշտեցումը եւ համատեղ բնակությունը հնարավոր է համարում 18,6 տոկոսը: Այդ հնարավորին չի հավատում 21,7 տոկոսը: 60 տոկոսից ավելին առհասարակ չի պատասխանել այդ հարցին:

■ *Գոյության կես տարվա ընթացքում «Ռոսվոորուժենիե» պետական ընկերությունը 1,5 մլրդ դոլարի զինամթերքի պայմանագրեր է կնքել, հաղորդեց ընկերության մամուլի ծառայությունը:*

■ ***Կալմիկիայի նախագահ Կ. Իլյումժինովը հայտարարեց,** որ ինքը պատրաստ է մշտական օգտագործման համար հողամաս նվիրել տարածաշրջանում գտնվող աշխարհի բուդդայականների հոգեւոր առաջնորդ Դալայ Լամային:*

■ ***Բուլղարիայի նախագահ Ժելյու Ժելեւը առաջարկեց** մոտ ժամանակներս Սոֆիայում անցկացնել այն պետությունների ներկայացուցիչների շրջանային հանդիպում, որոնց ամենից շատ է դիպչում նախկին Հարավսլավիայի նկատմամբ ՄԱԿ-ի հաստատած առեւտրի արգելքը: Նյու Յորքում ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս-Ղալիի հետ հանդիպման ժամանակ նա առաջարկեց այդ երկրներին փոխհատուցում վճարելու հարցը:*

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վրաստան. Ի վիճակի չեն փոխադրել արտադրանքը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի արդյունաբերության նախարարության ֆինանսական ու տնտեսական վարչության պետ Նոդար Ծամարան հայտնեց, որ արդյունաբերության նախարարության ձեռնարկությունների պահեստներում կուտակվել է այն արտադրանքը, որը նախատեսված է Թուրքմենստան առաքել գազի դիմաց վճարումներ անելու հաշվին: Արտադրանքի գումարը գերազանցում է 22,5 տրիլիոն կուպոնից (ավելի քան 25 մլն. դոլլար): Սակայն, երկաթուղիով այդ բեռների փոխադրման բարձր սակագները ձեռնարկություններին թույլ չեն տալիս իրականացնել այդ արտադրանքի փոխադրումը: Նախատեսվում է, որ մոտ օրերս ստեղծված իրադրությունը կքննարկվի արդյունաբերության նախարարության եւ երկաթուղային տրանսպորտի դեպարտամենտի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, որպեսզի լուծվի բեռնափոխադրումների ֆինանսավորման հարցը:

Անդրկովկասի երկաթուղիները ութ միլիոն դոլլար կստանան

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերականգնում իրականացնելու եւ վերականգնողական աշխատանքներ կատարելու համար մինչեւ 1995 թ. առաջին եռամսյակի վերջը Անդրկովկասի երկաթուղիները կստանան 8 մլն. դոլլար: Վրաստանի երկաթուղու գլխավոր ինժեներ Իգոր Մելքաձեն հաղորդեց, որ այդ միջոցները հատկացվում են ՄԱԿ-ի մարդասիրական ծրագրի իրականացման շրջանակներում: Այդ օգնության տրամադրման պատճառը էլեկտրաէներգիայի բացակայության եւ տեխնոլոգիական այլ պրոբլեմների հետեւանքով մարդասիրական բեռները Անդրկովկասի երկաթուղով տեղ հասցնելու դժվարություններն են: Նկատի առնելով Անդրկովկասի երկաթուղու ծանր վիճակը, ՄԱԿ-ն անհրաժեշտ համարեց հատկացնել այդ միջոցները: Վրաստանի երկաթուղուն բաժին կհասնի 2,5-3 մլն դոլլար:

Ռուսաստանցիները տագնապալի մտքեր ունեն

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ՀՈՒԼԻՍ, ՄԱՐՔ-ԻՄԱՊՐԵՍ: Հարցման ենթարկված ռուսաստանցիների հոգեվիճակը, մտքերն ու զգացումները նկարագրող բառերի առաջին տասնյակն սկսվում է «տագնապ» եւ ավարտվում «կեղծիք» բառերով: Դրանց արանքում առկա են «հոգնածությունը», «հույսը», «հիասթափությունը», «վիրավորանքը», «չքավորությունը», «լավատեսությունը», «վախը», «անելանելիությունը»: Հարցման մասնակիցների բոլոր խմբերը բնորոշումները տալիս էին հիմնականում բացասական երանգով: Բացառություն կազմեցին 16-20 տարեկան երիտասարդները. «հույս», «վստահություն», «վճռականություն», «լավատեսություն», «հրապուրանք», «բերկրանք», «երջանկություն», «գոհունակություն»: Միայն վեցերորդ տեղում հայտնվում է «տագնապը», իսկ տասներորդում՝ «հիասթափությունը»: Սրանք են Ռուսաստանի եվրոպական մասում «Հանրային կարծիք» հիմնադրամի հետազոտության արդյունքները:

Միաժամանակ, Ռուսաստանի հինգ քաղաքացուց մեկը կուզենար Ուկրաինայի նախագահի պաշտոնում տեսնել Լեոնիդ Կուչմային, նույնքան՝ Լեոնիդ Կրավչուկին, 19 տոկոսը չի ուզում նրանցից ոչ մեկին, 38 տոկոսը չի հետեւում հարեւան հանրապետության իրադարձություններին: Դա հայտնի դարձավ «Հանրային կարծիք» հիմնադրամի անցկացրած հարցման արդյունքներից: Ինչ վերաբերում է Բելառուսին, Վյաչեսլավ Կեբիչը եւ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն հավասար են (11 տոկոս), 17 տոկոսը չի սիրում նրանցից ոչ մեկին, 43 տոկոսն անտեղյակ է Բելառուսի դեպքերին: Հարցման մասնակիցների 38 տոկոսը կարծում է, որ Ռուսաստանում կան ուժեր, որոնք ազդել են այդ երկրներում նախագահական ընտրությունների ընթացքի վրա: Այստեղ ամենից հաճախ նշվում են Բորիս Ելցինը եւ իր շրջապատը, մաֆիան, բանկերը եւ մյուս ֆինանսական կառույցները, հատուկ ծառայությունները, կառավարությունը, զանգվածային լրատվության միջոցները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ՉՎԱՑՈՒՑԱԿ

1994 թվականի հուլիսի 1-ից մինչեւ հուլիսի-31

Երեւանից (Զվարթնոց)						Երեւան		
Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-----	ՏՈՒ-154	00.05	02.55	R3 1241	ԱԹԵՆՔ	R3 1242	21.40	*02.10
1-3-5--	ՏՈՒ-134	08.20	11.25	R3 7117	ԱՇԽԱԲԱԴ	R3 7118	12.25	13.45
-2-----	ՏՈՒ-154	00.05	06.00	R3 1241	ԲԵՅՐՈՒԹ	R3 1242	18.00	*02.10
-2--5--	ՏՈՒ-154	13.50	21.00	R3 7095	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ	R3 7096	23.00	*00.35
------7	ՏՈՒ-134	08.00	10.15	R3 105	ԹԵՀՐԱՆ	R3 106	11.45	13.10
1234567	ՏՈՒ-154	06.20	09.00	R3 910	ՄՈՍԿՎԱ	R3 909	10.20	12.45
---45--	ՏՈՒ-154	13.00	18.15	R3 894	ՄՈՍԿՎԱ	R3 893	19.50	22.15
123--67	ԻԼ-86	13.00	18.15	R3 900	ՄՈՍԿՎԱ	R3 899	19.50	22.40
--3--6-	ՏՈՒ-154	08.20	19.45	R3 7091	ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ	R3 7092	22.45	*02.55
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	13.50	18.00	R3 7207	ՌՈՍՏՈՎ	R3 7208	23.00	*00.30
---4---	ՏՈՒ-154	12.00	18.15	R3 9037	ՍԱՄԱՐԱ	R3 9038	21.00	22.30
----5--	ՏՈՒ-154	11.00	17.15	R3 9015	Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	R3 9016	19.30	22.50
1234567	ՏՈՒ-134	07.30	08.45	R3 7167	ՍՈՉԻ	R3 7168	10.45	12.00
---4---	ԻԼ-86	04.05	10.00	R3 9827	ՓԱՐԻԶ	R3 9828	21.00	*04.00

Երեւանից (Էրեբունի)						Երեւան		
Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
1-3-5--	ՅԱԿ-40	10.45	11.35	РЮ-27	ԹԲԻԼԻՍԻ	РЮ-28	13.35	14.25
1234567	ՅԱԿ-40	08.00	09.30	РЮ-45	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-46	11.30	13.00
1234567	ՅԱԿ-40	11.30	13.00	РЮ-43	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-44	16.00	18.30
1234567	ՅԱԿ-40	14.30	16.00	РЮ-47	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-48	18.00	19.30
1234567	ՅԱԿ-40	08.30	10.15	РЮ-17	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-18	11.45	13.30
--3-5-7	ՅԱԿ-40	14.45	16.30	РЮ-3	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-4	18.45	20.30
-2-4-6-	ՅԱԿ-40	09.00	10.15	РЮ-29	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ	РЮ-30	11.45	13.30

* ժամանումը հաջորդ օրը

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱ գրասենյակներ կամ Ձեր ճամփորդական գործակալին:
Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Հարրի Գիլմոր. «Մենք ոչ մի ճնշում չենք գործադրում Հայաստանի կառավարության վրա»

Շարունակելով Հայաստանում ներկայացված դեսպանների ու դեսպանատների աշխատանքին նվիրված շարքը, այս համարում զրույցի ենք հրավիրել Հայաստանի Հանրապետությունում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների արտակարգ և լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորին:

— Մեր զրույցն սկսենք Հայաստանի մամուլում առկա այն գնահատականից, թե որի այստեղ ներկայացված օտարերկրյա դեսպանները որդեգրել են իշխանամետ կեցվածք, չեն համաձայնում ընդդիմության այն ուղղումներին, թե իշխանություններն այս կամ այն հարցում մեղավոր են: Ինչպե՞ս եք այդ բնորոշումները համապատասխանում ձեր կեցվածքին:

— Ես համաձայն չեմ այդ գնահատականներին, չնայած ճանաչում եմ սեփական կարծիք ունենալու թերթի իրավունքը: Իմ և ամերիկյան դեսպանատան հարաբերությունները Հայաստանի ներկայիս կառավարության հետ կրացուցիչ հետևյալ կերպ: Հայաստանն անկախ պետություն է և Միացյալ Նահանգները որդեգրել է այդ անկախությունը պաշտպանելու քաղաքականություն: Լևոն Տեր-Պետրոսյանը ընտրվել է հայ ժողովրդի կողմից, ազատ ընտրությունների միջոցով: Նա փաստորեն հայ ժողովրդի իրավական ներկայացուցիչն է: Եվ մինչ ազատ ընտրություններով նոր ղեկավարի ընտրությունը, իմ աշխատանքի բնույթից ելնելով ես պետք է լավագույն հարաբերություններն ունենամ պրն. Տեր-Պետրոսյանի հետ: Այդ պատճառով էլ փնտրում եմ հնարավոր լավագույն հարաբերությունները ՀՀ նախագահի, նրա գործընկերների, կառավարության անդամների հետ: Բայց եթե հայ ժողովրդի կողմից ընտրվի նոր օրինական ղեկավարություն, իմ գործը կլինի նման լավագույն հարաբերություններ ունենալ նորընտիր ղեկավարության հետ: Որպես դեսպան ես լավ հարաբերություններ պետք է ունենամ նաև ընդդիմադիր կուսակցությունների հետ և ունեմ: Աշխատում եմ հնարավորին չափ հեռանալ նաև կառավարության և ընդդիմության բանավեճերից, դրանց զարգացմանը: Ի դեպ, մեր անկախության տոնին նվիրված ընդունելությանը ներկա էին ընդդիմության մի շարք ղեկավարներ, ինչից ես շատ ուրախ եմ: Եվ եթե նրանք ցանկանան, ես պատրաստ եմ շարունակել նրանց հետ զրույցներն ու շփումները:

— Փաստաթղթային վերջերս ունեցած ձեր ելույթում նշեցիք, թե դեսպանատունը Հայաստանում լավ հարաբերությունների մեջ է բոլոր քաղաքական կուսակցությունների հետ, բացի կոմունիստներից: Ինչու՞:

— Դա ճշմարիտ չէ: Դա այն սխալներից մեկն է, որ թույլ է տրվել Փաստաթղթայի հանդիպմանը նվիրված հոդվածում: Բայց հնարավոր է, որ դա միտումնավոր սխալ չէ:

Մենք ընդդիմության մասին խոսք խոսել ենք, բայց իմ ասած նախադասությունը ճիշտ չի ներկայացվել հոդվածում: Թյուրիմացությունը հասկացողության մեջ է: Ես այն միտքն եմ արտահայտել, թե որոշ կուսակցությունների հետ մեր երկխոսությունը ավելի խորն է միայն այն պատճառով, որ այդ կուսակցություններն ավելի շատ հետաքրքրություն են ցուցաբերում մեր նկատմամբ: Շատերին թվացել է, թե նկատի եմ ունեցել կոմունիստներին: Բայց ես ասել եմ, թե մենք հարաբերություններ և երկխոսություն ունենք բոլոր ժողովրդավարական ձևով ընտրված կուսակցությունների հետ, ներառյալ կոմունիստներին: Մենք շարունակելու ենք մեր երկխոսությունը կոմունիստների հետ:

— Իսկ մամուլի, խոսքի ազատության բնագավառում այստեղ դժվարությունների հանդիպե՞լ եք:

— Ոչ: Բայց դա պատահում է ամենուրեք: Երբ ես աշխատում էի Բեռլինում, հաճախ էին իմ հարցազրույցներում սխալներ տպագրում: Իհարկե, լրագրողներն ունեն իրենց սեփական կարծիքը, վերլուծելու իրավունքը, և հնարավոր է, որ այդ կարծիքը չհամընկնի դիվանագետի կարծիքի հետ: Բայց սա այն դեպքն էր, որին դիմում են քաղաքական գործիչներն ու դիվանագետները և աշխատում են մամուլի հետ: Եվ ես այդ դեպքը ուրախությամբ եմ ընդունում, որովհետև դա դեմոկրատական ինստիտուտի աշխատանքն է:

— Դուք հայտարարում եք, թե Հայաստանում ձեր աշխատանքի հիմնական նպատակն է առաջին, օգնել մարդասիրական օժանդակությամբ, երկրորդ, օգնել իրագործելու արդար քաղաքականություն և վերջ դնել տնտեսական մեկուսացմանը, երրորդ, օգնել հիմնելու դեմոկրատական հաստատություններ: Այս պայմանների իրագործման ճանապարհին ինչպիսի՞ խոչընդոտների եք հանդիպել՝ լինեն դրանք օբյեկտիվ կամ սուբյեկտիվ:

— Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանում իրականացնելով ամերիկյան կառավարության քաղաքականությունը, չեմ ասի, թե հանդիպել եմ կարևոր սուբյեկտիվ խոչընդոտների: Փիլիսոփայորեն պետք է ասեմ, թե դժվարանում եմ բաժանել սուբյեկտիվ կամ օբյեկտիվ խոչընդոտների: Ես տեսնում եմ, որ սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ խոչընդոտների պատճառները տարբեր են, և եթե խորանանք, դրանք միևնույն բնույթի պատճառներ են:

— Իսկ եթե մոռանանք օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ պատճառները, հիմնական խոչընդոտներ կան և մարդասիրական օգնության, և դեմոկրատական կառույցների հաստատման, խաղաղության և առաջըն-ցախական հարցերում:

— ԱՄՆ-ի կառավարության դիրքորոշումն է պաշտպանել ժողովրդավարական հաստատությունների զարգացումն ու հիմնավորումը նախկին Խ. Միության երկրներում: Բայց երկիրն իր կառավարությամբ, ընդդիմությամբ, մամուլով պետք է ինքնուրույն որոշի՝ ցանկանու՞մ է հետևել այս կամ այն դեմոկրատական կառույցների զարգացմանը: Մենք կարող ենք այստեղ կոչված Նոու-հաուներ տրամադրել, տեխնոլոգիաների մեթոդիկաներ, այսինքն ինչպես հասնել այս կամ այն հարցի լուծմանը, լինի դա Սահմանադրություն, թե այլ բաներ: Տնտեսական օգնության հարցում մեծագույն խնդիրը տեղափոխման հետ կապված հարցերն են: Դա բացատրվում էր տարանցիկ գծերի բարձագումով, բռնի գործողություններով, կամուրջների պայթյուններով, երկաթգծի շարքից դուրս բերմամբ: Փոքր դժվարություններ ունեցանք Կոնգրեսի կողմից այդ գումարների հատկացման և օգտագործման ժամկետների հարցում: Ես խնդրեցի, որ ամերիկյան կողմին բավականին քննադատեցին կերոսինի ծրագիրն ուշացնելու համար, և հասկացա, որ պատրաստվում եմ այդ առթիվ որոշակի բացատրություններ տալ: Իմ կարծիքով, որքան ԱՄՆ կառավարությունն էր պատասխանատվություն վերցրել կերոսինի տեղափոխման հարցում, նույնքան էլ իմ պարտականությունն էր պատասխանել այդ քննադատությանը, չանտեսելով թերթերի առաջին էջերի գովազդող վերնագրեր:

— Կերոսինի օգնության հետ կապված մեղադրանքում մի մասը բողոքում էր, թե ինչու՞ է ուշանում, մյուս մասը դեսպանին խայթելով անվանում է կերոսինի բարերար: Ձեր կարծիքով, երկրորդ գնահատականը ենթադրու՞մ է, թե ԱՄՆ օգնությունը ունի քաղաքական առատ կամ քաղաքական ազդեցություն Հայաստանի վրա:

— Հայաստանին կերոսին հատկացնելու որոշումը միանշանակորեն չի ընդունվել: Պատճառն այն էր, որ մենք Հայաստանի կառավարության հետ համաձայն չէինք, թե ԱՄՆ կառավարության կողմից հատկացված գումարները ինչպես կարող ենք լավագույնս օգտագործել, որպեսզի բավարարենք հայ ժողովրդի պահանջները: Եվ հանգեցինք այն եզրակացության, որ հիմնական խնդիրները քաղաքային վայրերում են, հատկապես Երևանում, Վանաձորում, Գյումրիում: Մենք պետք է առաջարկեինք, որ այս ծրագրի համար հատկացված գումարները օգտագործվեին լավագույն ձևով: Այդ պատճառով էլ ես այցելում էի Երևանի և Գյումրիի կերոսինի բաժանման կետերը, որպեսզի ինքս համոզվեի: Մարդիկ միշտ չէ, որ երջանիկ էին: Լինում էին դեպքեր, երբ քննադատում էին: Դա ինձ չբարկացրեց, որովհետև հետաքրքիր էր լսել նաև քննադատությունը: Բայց ես բարկացա, երբ տեսա, որ մարդիկ տրտմածների մեջ են և հուսախաբ են լինում հետաձգումների պատճառով: Ու քանի որ Հայաստանի կառավարությունը պատասխանատու չէր այդ ուշացումների համար, ուրեմն ինքս պատասխանեցի: Կցանկանայի ես երկու նկատառում ավելացնել: Նախ, հույս ունենք, որ մյուս տարի կլինի կերոսինի ավելի լայնածավալ ծրագիր, այն կհանգեցնի ավելի հանդարտ, առանց խժդժությունների և ուշացումների: Այդ առումով, չէի ցանկանա ավելորդ գովազդային գործունեություն ծավալել: Ես ուղղակի երջանիկ կլինեմ, երբ ծրագիրը նորմալ ընթանա: Երկրորդ կցանկանայի, որ Հայաստանի ժողովուրդը հասկանա, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները բավականին շատ օգնություն են ցուցաբերում: Ես քաջ ծանոթ եմ քննադատությանը: Հաճախ է հնչում, թե որտե՞ղ է Արևմուտքը, Արևմուտքից ոչ մի օգնություն չի գալիս: Դա ճշմարտություն չէ: Իմ կարծիքով, Հայաստանը նախկին Խ. Միության հանրապետությունների շարքում առաջնային տեղ է գրավում մեկ շնչին տրվող մարդասիրական օգնության քանակով: Կարծում եմ, նրանք պետք է իմանան, որ այս օգնությունը ցուցաբերում են ԱՄՆ-ն, Եվրոպական միությունը, ՄԱԿ-ի կազմակերպությունները, իսկ մյուսները չեն մասնակցում օգնության ծրագրերին: Գուցե չեն կարող, բայց իմ կարծիքով արդարացի չէ ասել, թե Արևմուտքը մարդասիրական օգնություն ցույց չի տալիս: Պատմությունը ցույց կտա, որ մեր ցուցաբերած օգնությունը կարևորագույն, կենսական դեր խաղաց հայ ժողովրդի գոյատևման համար: Սա չեմ ասում, որպեսզի չափազանց գոհ մարդու կեցվածք ընդունեմ, ուղղակի ասում եմ, որ մարդիկ իմանան այս մասին:

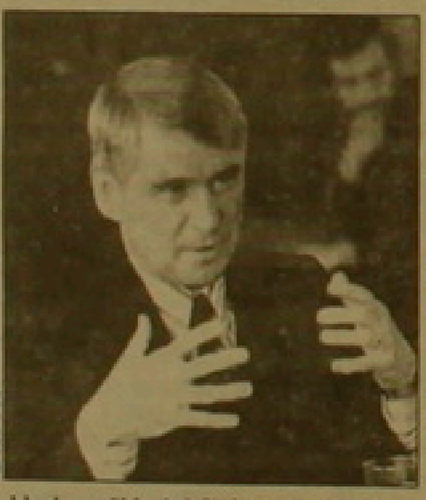

Բացի այդ, մենք պատրաստ ենք ԱՄՆ Կոնգրեսի համաձայնությունն ներկայացնել, թե ո՞ւր է գնում այս օգնությունը, հասնու՞մ է արդյոք Հայաստան և ինչպիսի՞ փոփոխություններ է բերում:

Ի՞նչ վերաբերում է քաղաքական ասպարեզին, ապա այն խնդրին կա՝ ամենալայն առումով: Սա օգնություն է անկախ Հայաստանի գոյատևման համար: Իմ կարծիքով, սա մեծ, կարևոր և ճշմարիտ գործունեություն է: Բացի այդ, մեր ազգի մի մասն են 750 հազար-1 մլն. հայեր, որոնք ամերիկացի են, և նրանք մտահոգված են Հայաստանով, ցանկանում են օգնել: Իմ գործունեության մի մասն էլ այն է, որ նրանց պետք է զգացնեմ, թե իրենց կառավարությունը ինչպիսի օգնություն է ցուցաբերում Հայաստանին: Բայց պիտի ասեմ, որ մենք ոչ մի ճնշում չենք գործադրում Հայաստանի կառավարության վրա, խաղեր խաղալով այս օգնությամբ, կամ նախապայմաններ ներկայացնելով: Միակ պայմանը, որ ԱՄՆ Կոնգրեսը դնում է, այն է, որ գումարները պետք է տրամադրվեն ինչ-որ կոնկրետ ժամկետներում, կամ այդ գումարները չեն կարող անմիջապես ծախսվել վճարումների համար, այլ պետք է օգտագործվեն հետո, փակելով հաշիվը: Այս պայմանը դրվում է ԱՄՆ կառավարության առջև: Կարող է նաև այլ պայման դրվել, որ Հայաստանի կառավարությունը ներկայացնի ծրագիր, այն կազմակերպի և իրականացնի, իսկ հետո ստանա գումարներ:

— Ո՞րն է ձեր դերը հայ-ամերիկյան հարաբերությունների զարգացման մեջ:

— Ես կարևոր տարր եմ, բայց ոչ ամենակարևորը: Կան ավելի կարևորները, օրինակ, Սյուզան Օլդը, պրն. Փրայսը, որը ժամանակավոր հավատարմատար էր, բոլորը փորձել են օգնել այդ հարաբերությունների զարգացմանը: Բայց ամենակարևոր գործակիցը ԱՄՆ Կոնգրեսն է և մարդիկ, որ ընտրեցին այդ Կոնգրեսը: Մենք միայն նրանց գործիքներն ենք:

— Ձեր կարծիքով, Ղարաբաղի խնդրի լուծումը պետք է գտնել ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի շրջանակներում: Վերջին շրջանում նկատվում է, որ այդ ընթացքը առաջընթաց չի արձանագրել: Տարակարծությունների՞ն է պատճառը:

— Ոչ: Դժվարությունն այն է, որ ոչ թե Մինսկի խմբի 9 անդամները աշխատում են տարբեր ուղղություններով, այլ այն, որ Մինսկի խումբն ունի կրակի դադարեցման կոնցեպցիա, և հիմա կողմերը ձգտում են մինչև համակենաց այդ կրակի դադարեցումը: Հնարավոր է, որ հետագայում լինեն կրակի դադարեցման մասին պայմանավորվածություններ: Կա նաև ռուսական նախաձեռնություն, որը ղեկավարում է Ռուսաստանի հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Կազիմիրովը, և այդ նախաձեռնությունը մնում է առողջ, աշխատունակ: Եվ դրա համար կա երկու գործող նախաձեռնություն:

— Ձեր կարծիքով որքանո՞վ է հնարավոր այդ երկու նախաձեռնությունը միավորել:

— Սա այն հարցն է, որ մենք շատ ենք ցանկանում տեսնել: Մենք տեղեկացրել ենք Մինսկի խմբի մեր գործընկերներին, պրն. Էլիասոնին, և ռուսական կողմին, թե դա մեր հիմնական նպատակն է: Դեռ այդպես էլ հստակ չէ այդ կապը, և մենք համոզված չենք, որ շատ շուտով կտեսնենք այդ միացնող կապը:

— Որոշ քաղաքական դիտորդների կարծիքով, ԵԱՀԽ Մինսկի խմբում տեղի ունեցող Ռուսաստան–ԱՄՆ մրցակցության պատճառով կարող է տուժել ողջ խնդրի լուծումը: Նկատի ունեն տարբեր ծրագրերի առկայությունը:

— Իրական հարցն այն է, թե հակամարտության բոլոր կողմերն ինչպես են ուզում տեսնել այդ միջնորդությունը: Մեր կարծիքով, երկու հակամարտող կողմերն էլ ցանկանում են տեսնել ԵԱՀԽ-ի և ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհրդի այս հարցի մեջ ներգրավումը:

Ես կցանկանայի ասել, որ ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի նախագահությունը ոչ միայն խրախուսվում է Միացյալ Նահանգների, այլև Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Թուրքիայի, Բելառուսի և ուրիշների կողմից: Մի խոսքով, բացի Ռուսաստանից, մյուսները կողմնակից են ԵԱՀԽ ծրագրին: Շատ սխալ կլիներ, եթե Մինսկի խմբին նայեինք որպես միայն ԱՄՆ-ի նախաձեռնություն: Մենք պետք է նկատի ունենանք, որ Մինսկի խմբի նախագահը Շվեդիայի արտգործնախարարն է: Մինսկի խումբը մասնավոր ԵԱՀԽ-ի նախաձեռնություն է:

— Հայտնի՞ է արդյոք թե ո՞րն է այդ ծրագրերի միացման խնդիրը, ինչու՞ չեն վերամիավորվում:

— Ես մանրամասնորեն չեմ կարող դա ներկայացնել, որովհետև շատ բարդ է, քանի որ այն հիմնականում պրն. Էլիասոնի և ինը դեսպանությունների հարաբերությունների խնդիրն է: Բայց կասեմ, որ աշխատանքն այդ ուղղությամբ ընթացքի մեջ է, և մենք պետք է տեսնենք արդյունքները:

— Նախագահ Քլինթոնի վերջին այցերի նախօրեին ռուսական մամուլը ԱՄՆ նախագահի հետ հարցազրույցից հետո տվեց իր մեկնաբանությունը, թե Ամերիկան կողջունի նախկին Խ. Միության ժողովուրդների բարի կամքի արտահայտությունը, եթե նրանք ցանկանան վերամիավորվել:

— Այդ ռեակցիայի որոշ արտահայտություններ տեսա: Ինքս նախագահի այդ բոլոր մեկնաբանություններին այլ բնութագիր կտամ: Նախագահը շեշտեց, թե ԱՄՆ-ը կողջունի այն փաստը, որ նախկին Խ. Միության ժողովուրդները ձգտում են ազատության ու անկախության: Ես կարծում եմ, որ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի նշած տարրերը ենթատեքստից դուրս են: ԱՄՆ-ի նախագահը շեշտեց, որ ամենակարևորն անկախությունն է և ինքնիշխանությունը: Բայց հիմնականում, ինչ-որ նա ասաց հնարավոր Միության ստեղծման մասին, Ռուսաստանի և այլ պետությունների միավորման, պատասխանն էր այն հարցի, թե եթե այդ պետությունները ցանկանում են կրկին միավորվել, և պատասխանեց՝ եթե դա մարդկանց ձգտումը լինի, իհարկե: Բայց դա մեր քաղաքականությունը չէ:

— Ինչպե՞ս եք գնահատում ԱՄՆ-ի նախագահի վերջին այցը, որի ժամանակ նա այցելեց ոչ միայն բալթյան ժողովուրդներին, այլև Ռուսաստանի նախագահին:

— Ես որևէ հակասություն չեմ տեսնում այդ երկուսի մեջ: Բայց չպետք է մոռանալ նաև, որ ԱՄՆ-ը երբեք չի ընդունել բալթյան երկրների օկուպացիան: Խոսելով դիվանագիտական կառույցների մասին, նշեմ, որ մենք միշտ աջակցել ենք բալթյան երկրներում առկա լեգացիային, դա դեսպանության մի փոքր տեսակ է: Նման լեգացիաներ կային նաև Վաշինգտոնում, օկուպացիայի շրջանից մինչև անկախության ժամանակաշրջանը:

— ԱՄՆ բացառում է, թե նախկին Խ. Միությունը կվերականգնվի՝ թեկուզ նախկին նախագահ Գորբաչովին իշխանության գլուխ բերելու միջոցով:

— Միացյալ Նահանգների քաղաքականությունն այն է, որ մենք պետք է ճանաչենք այն բոլոր պետությունները, որոնք ստեղծվեցին Խ. Միության քայքայումից, և Ռուսաստանն էլ մտնում է այդ պետությունների մեջ: Եվ չենք տեսնում մի բան, որ նման կլինի Խ. Միության վերականգնմանը: Մենք ստատում ենք լավ հարաբերություններ այդ նորանկախ պետությունների հետ: Իհարկե, նկատի ունեմ Հայաստանը, Ռուսաստանը, Ուկրաինան, բալթյան երկրները:

Զրույցը վարեց
ՆԻՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

«Թուրքիայի կառավարությունը խաղաղության ու արդարության ջատագով է... Բայց երբ դու քուրդ ես եւ ուզում քանի ճիգ դու չես գալիս այնտեղ, պարզապես զգույշ պետք է լինես, որպեսզի մեջքից չխփեն, իսկ երբ ամերիկացի դիտորդ ես Դիարբեքիրում, հյուրանոցում լոգանք ընդունելիս պարզապես պետք է փակես օդանցքը... Որպեսզի այնտեղից չհետեւեն քո շարժումներին»:

Այսպիսի եզրակացության է հանգում օտարազգի լրագրող Կոլման Մկ'Քարթին Արմինյոն Միրրոր-Սփեքթեյթոր շաբաթաթերթի հուլիսի 2-ի համարում տպագրված իր խիստ շահեկան եւ նուրբ հումորով համեմված հոդվածում, որտեղ խոս-

մինչանց հետ միջազգային ուշադրության արժանանալու համար, Թուրքիայում կատարվածը այժմարդ է արվում: Բայց այն առկա է եւ ահավոր չափեր է ընդգրկում:

46 տարեկան Կասրին Պորտերի պարագան մի փոքր տարբերվում է բոլոր մյուս դիտորդներից այն հանգամանքով, որ նրա ամուսինը՝ Ջոն Էդուարդ Պորտերը, Կոնգրեսի անդամ է Հանրապետական կուսակցությունից, որն 1980 թվականին է ընտրվել եւ 11 տարի առաջ հիմնել է Կոնգրեսում մարդու իրավունքների հանձնաժողովը, որի համանախագահն է այժմ:

Ամուսինները միշտ էլ իրենց ձայնը բարձրացրել են Թուրքիայում կատարվող անարդարությունների ու

թյան, որի անդամների ձեռքերն արյունոտ են:

Վաշինգտոն վերադառնալով տիկին Պորտերն իր տպավորությունները է պատմել Կոնգրեսում Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի անդամներին, նշելով քրդերի շրջանում գոյություն ունեցող վախի, հետապնդումների ու սպանությունների մասին: Նա ասել է, որ քուրդ ղեկավարների հետ իր հանդիպումը չեղյալ է համարվել, որովհետեւ թուրք կառավարիչը պնդել է, որ այդ նույն ժամին հանդիպի իր հետ: Հետագայում նա տեղեկացրել է, որ քրդերից մեկն սպանվել է, մյուսն էլ անհետ կորել:

Վաշինգտոնում թուրքական դեսպանատան աշխատակիցներից մեկը նրա հասցեին ասել է. «Պորտե-

ԹՈՒՐՔԻԱ

Քաղաքական դիտորդներին հետեւում են ամենուր, նույնիսկ... լոգարանում

Հունիսյան մեր համարներից մեկում մենք արդեն հաղորդել ենք, որ միջազգային դիտորդները Թուրքիայում հատուկ ծառայությունների հսկողության տակ են գտնվում: Արմինյոն Միրրոր-Սփեքթեյթոր շաբաթաթերթի հոդվածը մանրամասնություններ է տալիս այդ լրատվությանը:

վում է մարդու իրավունքների պաշտպանության ամերիկյան կազմակերպության ներկայացուցիչ Կասրին Պորտերի ողբալի մասին՝ Թուրքիայում: Դիարբեքիրի մի փոքրիկ հյուրանոցում լոգանք ընդունելիս տիկին Պորտերը նկատել է, որ օդանցքից մի տղամարդ է իրեն նայում: Հետո նիշել է, որ այդ նույն մարդը նրան հետեւել է նախորդ օրերին՝ փողոցում, հյուրանոցում եւ այլուր: Անմիջապես գիտակցել է, որ կառավարության հատուկ ծառայությունների կողմից իրեն հետեւելու պարտականություն է դրված նրա վրա:

Կասրին Պորտերը Վաշինգտոնի Կոնեկտիկուտ Իսթրինեքրնդ ոչ շահութաբեր ընկերության սոցիալական հարցերի գծով տնօրենն է եւ Թուրքիայի հարավարեւելյան մասում որպես դիտորդ մասնակցում էր այն մի քանի քուրդ իրավաբանների դատավարությանը, որոնց մեղադրում էին քուրդ անջատողականների հետ սերտ կապեր ունենալու մեջ:

Մոտ 13 միլիոն քրդեր են ապրում Թուրքիայում, եւ դիտորդների խումբն արդեն տասը տարի է, ինչ միջազգային կազմակերպություններին հաղորդումներ է տալիս, որ թուրքական կառավարությունը տանջում է, սպանում եւ տեղահանում գյուղական վայրերում քուրդ ապստամբների համակիրներին: Նույնիսկ լրագրողներ են սպանվել եւ թերթեր փակվել «քրդական պրոպագանդայով» զբաղվելու պատճառով:

Լրագրողի կարծիքով, մինչ Ռուանդայում եւ Հաիթիում կատարվող իրադարձությունները մղում են

չարաշահումների դեմ: Ջոն Պորտերը նույնիսկ առաջարկել է ամբողջովին դադարեցնել կամ առնվազն կրճատել Թուրքիային տրվող ռազմական օգնությունը: Հիշեցնենք, որ

ստում է, նա հորինում է այդ հեքիաթները: Նա Թուրքիայի հանդեպ մտասեւեռումներով է տառապում, եւ եկել է զրպարտել Թուրքիային անվանարկելով»:

Թանսու Չիլլերի կառավարությունը միայն անցյալ տարվա ընթացքում ստացավ 400 միլիոն դոլարի ռազմական օգնություն այն դեպքում, երբ պետդեպարտամենտի հաղորդումների համաձայն «ուժի անհամաչափ օգտագործումն ու մարդկանց տանջելը շարունակվում են Թուրքիայում եւ հասել են աննախադեպ չափերի»: Պորտերների համար այնքան էլ պարզ չէ, թե ինչու է Միացյալ Նահանգները շարունակում օժանդակել մի կառավարու-

Այո, եզրակացնում է Միրրոր-Սփեքթեյթորի լրագրողը հեգնանքով, եւ ոչ միայն Պորտերը: Նման մտասեւեռումներով տառապում են նաեւ Միջազգային ներում, Հելսինկի Ուոչ եւ Մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային կազմակերպությունների բոլոր անդամները, որոնք նույնպես հետապնդվում են, սպանվում կամ տանջանքների ենթարկվում Թուրքիայում: Նրանք բոլորն էլ ստում են, միայն Թուրքիան է ճիշտ ասում:

ԲԱԼԿԱՆՆԵՐ

Դեմիրելի այցը Բոսնիա ձախողվեց

Ըստ նախնական ծրագրի, հուլիսի 15-ին սկսած քառօրյական նպատակներ հետապնդող այցի ընթացքում Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը Խորվաթիայի մայրաքաղաք Զագրեբից ցամաքային ճանապարհով եւ ՄԱԿ-ի ուժերի հսկողության տակ պիտի ժամաներ Սարաեւո, որպեսզի սերբ աշխարհին ցույց տա, թե իր երկիրը «սարի նման կանգնած է» մուսուլմանների թիկունքին: Դեմիրելը պատրաստվում էր այցելել նաեւ Զենիցա քաղաքի մատույցներում տեղակայված թուրքական խաղաղարար ուժերին: Չստացվեց: Զագրեբում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները նրան հայտնեցին, որ ճանապարհը դեպի Բոսնիա նրա համար փակ է, քանի որ անվտանգության երաշխիքներ չկան:

Եւ խոր, թուրքական խաղաղարար ուժերի տեղակայումը Բոսնիայի կենտրոնում գտնվող Զենիցայում, որի հարեւանությամբ զինված բախումներ են տեղի ունենում մուսուլմանների եւ սերբերի միջեւ, խիստ անեց իրադրությունը այս պայթյունավտանգ տարածքում: Թուրքական զորքի հրամանատարը միանշանակ հայտարարեց, որ իր զինվորները կրակին կպատասխանեն կրակով, եթե սերբերն իրականացնեն իրենց սպառնալիքները եւ հարձակման թիրախ դարձնեն թուրք «խաղաղարարներին»: Այսպիսով, զգալով ակնհայտ է դառնում, որ թուրքերի մուտքը Բոսնիա ոչ այնքան խաղաղության հաստատմանը նպաստելու, որքան հակամարտող կողմերից մեկին օժանդակություն (հարկ եղած դեպքում նաեւ զինված) ցույց տալու նպատակ էր հետապնդում: Այդ բանը քաջ գիտակցում է նաեւ ՄԱԿ-ը, որը զանազան պատրվակներով խոչընդոտում էր Սուլեյման Դեմիրելի պլանավորած թուրքական զորքերի Բոսնիա փոխադրելը: Դեմիրելի այցը Սարաեւո կարող էր ավելի կոշտացնել մուսուլմանական ղեկավարության կեցվածքը եւ նոր թափ հաղորդել մարտական գործողություններին:

Դեմիրելը սակայն հիվանդագին ընդունեց իր հեղինակությանը հասցված այս հարվածը: Վերադարձին Անկարայում կազմակերպված մամլո ասուլիսում նա փորձում էր խուսափել այս միջադեպի հետ կապված մեկնաբանություններից, առաջին պլան մղելով Զագրեբի եւ Սարաեւոյի իշխանությունների հետ իր ունեցած հանդիպման արդյունքները: Սակայն վերջում չդիմացավ եւ հրապարակայնորեն հայտարարեց, որ Սարաեւո այցելելու մտադրությունից չի հրաժարվել եւ անպայման ոտք կդնի Բոսնիայի մայրաքաղաք եկող ամիս կամ մի քանի ամիս հետո:

ՀՎ. ԿՈՐԵԱ

Կիմ Չեն Իրը համ՞ր է, թե ընկնավոր

ՊԵԿԻՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հյուսիսային Կորեայի հանգուցյալ նախագահ Կիմ Իր Սենի որդին եւ հավանական իրավահաջորդը՝ 52-ամյա Կիմ Չեն Իրը տառապում է ընկնավորությամբ, ուստի հաճախ չի երեւում հանրության մեջ, այստեղ պնդում են դիվանագիտական շրջանակները: Սակայն, խոստովանում են նրանք, 19-ը տարեկանում նրա ստացած հիվանդությունն այնքան լուրջ չէ, որ խանգարի զբաղեցնելու Աշխատավորական կուսակցության կենտկոմի գլխավոր քարտուղարի եւ ԿԺԴՀ նախագահի պաշտոնները:

Տրամադրության անսովոր արագ փոփոխություն, տեսաֆիլմերի հանդեպ գերբեռ հիվանդագին կիրք եւ հաճախակի դեպրեսիաներ՝ Կիմ Չեն Իրին այսպես են բնութագրում օտարերկրյա դիվանագետները:

Սակայն, հյուսիսկորեացի դիվանագետները դրանք համարում են հերյուրանքներ: Մասնավորապես հանրությունից խուսափելը Կիմ Չեն Իրի ձգտումը նրանք բացատրում են վերջինիս արտասովոր համեստությամբ: Մինչդեռ Պեկինի դիվանագիտական աղբյուրները պնդում են, որ Հյուսիսային Կորեան դեռ պետք է իշխանության համար պայքարի անչափ սուր ժամանակաշրջան անցնի:

ԱԶԱՏ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ

Համալսարանը լայն փիլիսոփայական և մանկավարժական կրթության հիման վրա ապահովում է մասնագիտացում «Բանասիրության» (գրականագիտություն, լեզվաբանություն) և «Մշակութաբանության» (մշակույթի տեսություն, միջնադարյան հայ մշակույթ, ժամանակակից հայ մշակույթ) ուղղություններով:

Ծրագրում, մասնավորապես, նախատեսված է հետևյալ ճյուղերի դասավանդումը.

տեսական դասընթացներ և սեմինարներ.	լեզուներ
փիլիսոփայություն	*հայերեն*
բանասիրություն	*գերմաներեն*
կրոնագիտություն	*ռուսերեն*
մշակութաբանություն	*գրաբար*
արվեստաբանություն	*հին հունարեն*
	կամ լատիներեն
մանկավարժություն	*2-րդ օտար լեզու*

Ուսումն անվճար է:

Համալսարանն ավարտելուց հետո հնարավոր է ուսումը շարունակել Մագիստրատուրայում՝ բանասիրա-փիլիսոփայական գիտությունների գծով:

Փաստաթղթերը հանձնելու և տեղեկությունների համար խնդրում ենք դիմել հետևյալ հասցեով.

Երևան, Թումանյան 5 (ՀՀ Մշակույթի նախարարության շենքը), 1-ին հարկ, հեռ. 52-15-95,

Ազատ համալսարանական ընկերություն
աշխատանքային օրերին, ժ. 12-ից մինչև ժ. 14-ը:
Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչև հուլիսի 31-ը:

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Բրազիլիան փորձում է հաղթահարել ճգնաժամը

Գների կայունացմանն ուղղված միջոցառումների երրորդ փուլը Բրազիլիայում նոր դրամանիշ մտցնելն էր, որն այժմ կոչվում է ռեալ: Այն ժամանակին էր, երբ ոչ մի փոքր նույնիսկ ուշացած, քանի որ արդեն 12 տարի է, ինչ երկրի տարեկան արժեզրկումը հարյուր տոկոսից էլ գերազանցում է: Այս տարվա ընթացքում գները բարձրացել են միջին հաշվով ամսական 45 տոկոսով: Կարդոզան՝ արդյոք այս նոր ծրագրի հեղինակ՝ նախկին ֆինանսների նախարար, իսկ այժմ նախագահական թեկնածու Ֆերնանդո Հենրիկե Կարդոզոն շեշտել դրությունը:

Ըստ The Economist-ի հուլիսի 8-ի համարի, բրազիլացիներից շատերն ընդամենը իրենց ուսերն են թոթվում այդ հարցի առնչությամբ: Նրանք վաղուց են արդեն սովորել ապրել արժեզրկման պայմաններում: Նրանց մեծ մասը «պաշտպանված է» ինդեքսացիայի միջոցով: Հարուստներն իրենց դոլարները փոխադրել են արտասահման:

Բայց պետք է նշել, որ տնտեսությունն, այնուամենայնիվ, այնքան էլ չի տուժել գների բարձրացումից: Ընդհակառակը, այն հինգ տոկոսով աճել է անցյալ տարի:

Տնտեսության արմատական կարգավորման համար անհրաժեշտ է կատարել երկու անհետաձգելի քայլեր. առաջինը՝ կանխել հետագա արժեզրկումը եւ երկրորդ՝ արմատախիլ անել դրա պատճառները, այսինքն, բյուջեի դեֆիցիտը փակել: Անցած երեք ամիսների ընթացքում բոլոր պայմանագրերը, այդ թվում նաեւ աշխատավարձերը, կազմվել են նոր հիմունքներով՝ դոլարի հետ հարաբերակցված արժեքով: Ակնկալվում է, որ մեկ ամսվա ընթացքում ռեալը կամրապնդվի եւ իր կայուն տեղը կզբաղեցնի տնտեսության մեջ, հասնելով մինչեւ 1 ռեալը հավասար է 1 դոլար հարաբերության: Կառավարությունն իր համաձայնությունն է տվել նվազագույն աշխատավարձը սեպտեմբերին 8 տոկոսով բարձրացնելու կապակցությամբ: Իսկ ինչ վերաբերում է բյուջեի բացին, արդեն իսկ միջոցառումներ են ձեռնարկվում ծախսերը կրճատելու եւ հարկերն ավելացնելու ուղղությամբ, մի բան, որ նախորդ կառավարությունները խուսափում էին կատարելուց:

Սակայն ամբողջ հարցն այն է, շարունակում է Economist-ի թղթակիցը, որ պարտափոխումը վատ ժամանակ է արվում, այն իմաստով, որ հոկտեմբերի 3-ին կայանալու են համընդհանուր ընտրություններ: Կարդոզան՝ արդյոք իր նոր ծրագրով Կարդոզոն առաջ անցնել իր մրցակից Լուլա Լուիս Ինասիո դա Սիլվայից, որը բանվորական կուսակցության թեկնածուն է: Իսկ ընդհանրապես կգործի՞ նոր դրամի համակարգը եւ դուրս կբերի՞ Բրազիլիային իր ներկա ճգնաժամային իրավիճակից:

Շաբաթաթերթի կարծիքով, շուկայական ուժերի դեմ պայքարը հեշտ չի լինի ո՛չ մեկի, ո՛չ էլ մյուսի համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ո՞րն է Լեւոն Շանթի մեղքը

Մենք, երեւի, հինգ թատերագիր ունենք դասական կոչվելու արժանի. Գաբրիել Սունդուկյան, Հակոբ Պարոնյան, Ալեքսանդր Շիրվանզադե, Լեւոն Շանթ, Դերենիկ Դեմիրճյան: Շատ չէ, բայց քիչ էլ չէ մեր գրականության համար:

Նրանց բեմական տարբեր ճակատագիր է վիճակվել: Դրամատուրգիական արվեստի մեր ամենամեծ վարպետն, անտարակույս, Սունդուկյանն է: Բայց նրա գործերը բեմ են հանվում սակավադեպ: Պատճառներից մեկն էլ այն է, որ նրա պիեսները («Ամուսիններ» բացառությամբ) բարբառագիր են: Թիֆլիսահայ բարբառը, որ հիմա դյուրամատչելի չէ, խանգարող հանգամանք է, նրա պիեսների հարցադրումների «հնացման» հետ միասին: Սա է Սունդուկյանի «մեղքը»: Բայց ինչ էլ լինի, մեր ազգային թատերական մշակույթը դժվար է պատկերացնել առանց «Պեպոյի» եւ «Խաթաբալայի»: Թատրոնի մարդիկ երբեմն գտնում են եւ կգտնեն միջոցներ Սունդուկյանի պիեսները մեր օրերում հնչեցնելու համար (վերջին լավ օրինակները՝ Վարդան Աճեմյանի բեմադրած «Պեպոն», Հրաչյա Ղափլանյանի «Խաթաբալան»):

Շիրվանզադեն նույնպես սակավադեպ է բեմ հանվում, նրա «Պատվի համար», «Նամուսը», մյուս պիեսները վաղուց է, ինչ չեն երեւում թատերական ազդագրերում: Այս դեպքում լեզվի խնդիր չկա, պատճառը պետք է որոնել այն իրողության մեջ, որ նրա դրամաների հարցադրումները հիմա երբեմնի հետաքրքրությունը չեն շարժում: Դրանց բեմական նոր կյանք պարգեւելու համար պետք է գտնվեն բեմական մեկնաբանության նոր, ավանդականից տարբեր տեսանկյուններ, ինչպես 1955-ին գտավ Վարդան Աճեմյանը վաղուց մոռացված «Նամուսին» արդիական շունչ տալու համար եւ հասավ անմոռանալի մեծ հաջողության:

Լուսնի տակ ամեն ինչ անցնում է, հնանում, կորցնում արդիականությունը, բայց մեկ էլ անցնող ժամանակների դրոշմը «հանկարծ» դառնում է արդիական, վերստին կյանք առնում, ինչպես բառարաններում մոռացված բառերը:

Ինչու՞ Պարոնյանի գրվածքներն այսօր բեմ են հանվում ամենից ավելի հաճախադեպ, ինչի՞ շնորհիվ: Ըստ երեւույթին ծիծաղի, հումորի, կատակերգական որակի: Ծիծաղն անմահ է, երեւի ամենամեծ նվերը, որ ի վերուստ տրված է մարդուն: Կատակերգականն ավելի կենսունակ է, ավելի երկար է ապրում: Մոլիերն ավելի շատ է խաղացվում, քան իր ժամանակակից նշանավոր ողբերգակների գործերը: Պարոնյանն առատորեն խաղացվում է, իր ժամանակի դասական ողբերգություններից նույնիսկ ամենալավերը՝ ոչ: Դրանք անհուսալիորեն հնացած են, Պարոնյանի պիեսները՝ ոչ: Մտավորականության վիճակը կախված է փողի քսակից («Մեծապատիվ մուրացկաններ») արդիական թեմա է մեր ժամանակներում՝ հատկապես: «Արեւելյան ատամնաբույժի», «Պաղտասար աղբարի» ավանդական եռանկյունին (կին-ամուսին-սիրեկան) կարծես թե հնանալու նշաններ ցույց չի տալիս: Պարոնյանի կենսունակության գլխավոր ակունքը, սակայն, ծիծաղն է, հումորը, որ խամրել չունի:

Դեմիրճյանի բեմական գրվածքներից էլ այն պիեսներն են ապրում, որ շաղախված են հումորով՝ «Քաջ Նազարը» եւ «Նապոլեոն Կորկոտյանը»: Բավական է, որ լսես դրանց ռադիոբեմականացումներից մի կտոր, որ ուզենաս մինչեւ վերջ լսել: Այդքան գրավիչ է Դեմիրճյանի կատակերգական խոսքի գրավչությունը:

Իսկ ո՞րն է Լեւոն Շանթի գրաված տեղը մեր դասական դրամատուրգների շարքում: Ունի՞ նա որեւէ առավելություն իր արվեստակիցների շարքում: Անպայման ունի: Կատակերգական որակի հետ, որ այնքան գրավչություն է տալիս հիշածս թատերագիրների գործերին, Լեւոն Շանթը գործ չունի. ծիծաղն ու հումորն օտար են նրան կատարելապես: Կյանքի դրամատիկական բովանդակության իրապաշտ արտացոլման, իրապաշտական ուժեղ բնավորություններ ստեղծելու մեջ էլ նա Շիրվանզադեի հետ չի կարող մրցել:

Էլ ի՞նչ մնաց: Ի՞նչն է, հապա, Լեւոն Շանթին գերազանցություն տալիս իր նախորդ եւ ժամանակակից թատերագիրների հանդեպ. այն աստիճան, որ 1910-ական թվականներին նա դարձավ հայ թատերագրության առաջին անունն իր «Հին աստվածներ» եւ «Կայսր» դրամաներով: Այն աստիճան, որ հայ բեմի եւ ճանաչված վարպետները, եւ անուն հանած երիտասարդները՝ Սիրանույշ, Աբելյան, Զարիֆյան, Ալիխանյան, Մայսուրյան, Փափազյան, Սաթենիկ Աղամյան, Արուս Ոսկանյան, մրցեցին դեպի Շանթի պիեսները՝ ի հայտ բերելով անձնավորման արվեստի մի նոր որակ: Վերջապես, այն աստիճան, որ, ժամանակակիցների վկայությամբ, «Հին աստվածներ» դրաման «խռովեցնում եւ հուզում է ամբողջ հայ հասարակությունը», «մոռացվել է ամեն ինչ, բարու եւ պատերազմ... եւ ամեն տեղ, ամենուրեք միայն «Հին աստվածների» ոգին է սավառնում»:

Լեւոն Շանթին առավելություն տվողն այն նոր խոսքն էր, որ նա ասաց հայ թատրոնում եւ թատերագրության մեջ: Ոչ առանց եվրոպական արվեստի ազդեցության (ոչ մի հայ գրող նրա չափ կապված չէր Եվրոպային), նա ազգային նյութի վրա մշակեց թատերական գեղագիտության նոր սկզբունքներ՝ վերենցային սիմվոլիստական դրամայի սկզբունքները: Նա հայ թատրոն բերեց կյանքի փիլիսոփայական իմաստավորման սեր եւ ճաշակ, դրամատիկական բախման մի նոր տեսակ, երբ կոնֆլիկտը խմորվում է ոչ այնքան գործող անձանց միջեւ, որքան ամեն մի անհատի ներաշխարհում, երբ իրականն ու պատրանքայինն այնպես են բախվում միմյանց մեջ, որ չի երեւում որտեղ է սկսվում մեկը եւ ավարտվում մյուսը:

Ի պատիվ 1910-ական թվականների հայ թատրոնի, նա ունեցավ այդօրինակ դրամային բեմական մարմնացում տալու իմացական եւ ստեղծագործական կարողություն:

Եւ, ոչ ի պատիվ այսօրվա հայ թատրոնի, նա ի հայտ չի բերում այդպիսի կարողություն, նույնիսկ ցանկություն: Խոսքը չի վերաբերում միայն մայր թատրոնին, որ չգիտեմ Շանթի դրամատուրգիան մարմնավորելու կամ առհասարակ ստեղծագործական որեւէ կարողություն ունի՞, թե ոչ: Խոսքը վերաբերում է մեր մյուս թատրոններին, որոնք աշխատում, նոր բեմադրություններ են ստեղծում, իրենց ծրագրերում ունենալով ամեն ինչ, բայց ոչ Լեւոն Շանթ: Ղափլանյանի անվան թատրոնին, որ ունի այսպես կոչված «բեզային պիեսներ» խաղալու նախասիրություն ([illegible] այդպես են կոչում շեշտված գաղափարային պիեսները): «Կայսրը», իմ կարծիքով, ճիշտ այդ թատրոնի պիեսն է իր վերլենցային հյուսվածքով եւ այն թեզով, որ լավ բնորոշել է Դեմիրճյանը 1916-ին. «Հավիտենական գագաթների սանդուղքն է ձիգերը եւ ճարպիկ մագլցողներ: Ոմանք ընկնում են, ոմանք մի փոքր դիմանում, որ հետո ընկնեն: Ահա մարդկության տրագիզմը»: Թատրոնն ունի դերասաններ, որ կարող են խաղալ կայսր Օհան-Գուրգենի դերը (1916-ին Վահրամ Փափազյանն է խաղացել): Թատրոնի համար ավելի շահեկան չէ՞ր լինի մեծ ջանքերի գնով ստեղծված «Բեատրիչե» բեմադրության փոխարեն իր խաղացանկում Շանթի այդ դրաման ունենալ: Կլիներ ավելի շահեկան: Եւ հիմա էլ դեռ ուշ չէ:

Իսկ ի՞նչն է պատճառը, որ Համազգայինի թատրոնն իր խաղացանկում տեղ չի տալիս Լեւոն Շանթին: Դժվար է հասկանալ: Թատրոնն ունի հոգեբանական անձնավորման նախասիրություն: «Հին աստվածները» հենց այն դրաման է, որ բնում է այդ նախասիրությանը: Թատրոնն ունի՞ դրամայի գլխավոր դերերը խաղալու պատրաստ դերասաններ: Ունի: Խնդրեմ, հենց առաջին հայացքից. Կարեն Ջանիբեկյան՝ Վանահայր, Գալյա Նովենց՝ Իշխանուհի, Աննա Էլբակյան՝ Մեղա, Արթուր Մկրտչյան՝ Աբեղա: Դրամայի ֆեերական տեսարաննե՞րն են վանում, որ կարծես թե օտար են ժամանակակից թատրոնին: Կարելի է դրանք սեղմել (հիմա ինչ միայն չեն անում պիեսների հետ): Գլխավորը հիշածս չորս գործող անձանց բանավեճն է կյանքի խորհրդի, պարտքի եւ զգացմունքի, ազատության եւ պարտականության, հին եւ նոր աստվածների հակադրության շուրջ: Սխալվում է թատրոնը, եթե կարծում է, թե այս ամենը չեն կարող այսօրվա հանդիսատեսի սեւեռուն ուշադրության առարկան դառնալ, ինչպես դարձել են 1910-ականներին:

Տարիներ առաջ, երբ Շանթն արգելված էր, Գրիգոր Ղափլանյանը հանդգնեց ստեղծել «Հին աստվածների» ռադիոբեմադրությունը (Աբեղի դերը. Վանահոր դերում Լեւոն Ներսիսյանը ստեղծել էր ուժեղ մի բնավորություն): Լսեցեք եւ կհամոզվեք, թե ինչքա՞ն արդիական է հնչում դրաման:

Երբ Լեւոն Շանթը յոթ փականքի տակ էր, թատրոնի մարդիկ տենչալով տենչում էին նրա պիեսները խաղալ: Հիմա, երբ բոլոր դռները կրնկի վրա բաց են, արգելված պտղի համը փախել է, գրողի ծննդյան 125-ամյակի տարին է, երբ թատրոնները միմյանց առաջ պիտի կտրեին «Հին աստվածները» խաղալու համար՝ դրամային մոտ չեն գալիս: Անհասկանալի է նույնիսկ: Լեւոն Շանթի այդքան լրջախոհ գրողի հոբելյանը պետք է առաջին անգամ նշվի հայրենիքում, իսկ դրա, ինչպես Երվանդ Օտյանի նման գրողի 125-ամյակը նշելու մասին մտածող էլ չկա: Իհարկե, անհարմար է:

Ես գիտեմ, որ Գյումրիի թատրոնում 1990-ին խաղացել են «Շղթայվածը», Էջմիածնի թատրոնում եւ հեռուստատեսիլով «Ինկած բերդի իշխանուհին»: Բայց դրանք բավական չեղան Լեւոն Շանթի թատերական տոնախմբություն ստեղծելու համար:

Ուրեմն, ի՞նչն է խանգարում հիմա: Այն, որ նա դաշնակցական գործի՞չ էր: Բայց դա վաղուց արդեն խանգարող հանգամանք չէ, Համազգայինի թատրոնի համար՝ առավել եւս: Շանթը դաշնակցական գործիչ էր, բայց բնավ ոչ կուսակցական գրող, ազգայնականության նշույլ իսկ չկա նրա երկերում (որ այնքան բնորոշ է Ավետիս Ահարոնյանի գործերին):

Վերջապես, ո՞րն է Լեւոն Շանթի մեղքը, որ այսպես անարդար են վարվում նրա թատերագրական ժառանգության հետ:

Լեւոն Շանթը մեղք չունի:

Մեղքը թատրոններինն է, մեր ժամանակակից թատերական, եւ ոչ միայն թատերական մշակույթինը:

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

5 հուլիս, 1994

ԵՐԵՎԱՆ

Ցերեկույթ նվիրված լեհական թատրոնին

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերության շրջանակներում գործող Հայաստան-Լեհաստան ընկերությունը հուլիսի 15-ին անցկացրեց ցերեկույթ՝ նվիրված լեհական թատրոնին: Բացելով ցերեկույթը Հայաստան-Լեհաստան ընկերության նախագահ Բելլա Բաղդասարյանը նշեց, որ ընկերությունը եւ Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի անվան ընկերությունը այս տարի Հայաստանում կհյուրընկալեն Լեհաստանի որեւէ թատրոնի: Այդ առիթով կազմակերպված նախապատրաստական հերթական միջոցառումն էր, մինչ այս Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի անվան հիմնադրամը մամուլում ներկայացրել է լեհական թատրոնի պատմությունը: Ցերեկույթի ընթացքում Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի անվան հիմնադրամի նախագահ Ռաֆայել Հակոբջանյանը խոսեց լեհական թատրոնի պատմության, ներկա վիճակի, թատրոնի երեւելիներ Գոմբրովիչի, Մրոժեկի, Ռոժեւիչի, Գրոտովսկու մասին:

ԳՐՔԵՐ

«Ոգեւորության պահիկներ»

ՆԵԼԼԻ ՄԱՆԱՎՅԱՆ

Այսպես է վերնագրված բուլղարահայ հայրենադարձ բանաստեղծ Մեսիա Էսկիճյանի վերջին ժողովածուն, որն, ավաղ, տպագրվել է նրա մահվանից հետո:

Ժողովածուն կազմված է «Կարոտ հայրենի», «Դարձ», «Կռունկ» եւ «Խառն տողեր» բաժիններից: Գրքում տեղ են գտել հեղինակի տարբեր ժամանակներում գրած բանաստեղծությունները: Նա անդրադարձել է պանդխտության, հայրենադարձության թեմաներին, նկարագրել հայրենիքից հեռու, օտար ափերում տառապող հայ մարդու հոգու աշխարհը: Թեման, որն, ավաղ, արդիական է նաեւ մեր օրերում ու նաեւ մեր օրերի ցավն է:

Գիրքը հրատարակության է պատրաստել եւ խմբագրել բանասիրական գիտությունների թեկնածու, բանաստեղծ Վահան Մաղալյանը: Լույս է ընծայել «Նարեկացի» հրատարակչությունը:

ՀՈԲԻ

Լուսանկարիչ Պիկասոն

Դժվար թե 20-րդ դարի նկարիչներից որեւէ մեկին այդքան լուսանկարած լինեն, որքան Պիկասոյին: Սակայն մինչեւ վերջին ժամանակներս քչերը գիտեին, որ Պիկասոն կրքոտ լուսանկարիչ է եղել եւ այդ բնագավառում ներմուծել է բազմաթիվ նորույթներ:

Այդ զարմանալի հայտնագործության հեղինակը՝ Անի Բալդասարին, Պիկասոյի թանգարանում կազմակերպել է նրա լուսանկարչական գործերի ցուցահանդեսը: Այդ գործերն այնքան շատ են եւ այնքան հետաքրքիր, որ ներկայացնել հաջողվեց միայն ոչ մեծ մասը՝ մոտ 150-ը, որոնք արված են 1901 թվականից մինչեւ 1916 թվականը: Ահա զարմանալի լուսանկարները. Սորգներ, մահից մի քանի ամիս առաջ Ժորժ Բրաքը՝ 1911 թվականին: Լուսանկարներից մեկի վրա նկարչի արվեստանոցն է, իսկ նրա նում՝ մի մեծ կտավ, որը նա հետագայում ոչնչացրեց: Այժմ այդ գործը կարելի է տեսնել միայն լուսանկարում:

Պիկասոյի համար լուսանկարչությունը միշտ էլ գոյություն է ունեցել գեղանկարչության հետ սերտ երկխոսության մեջ: Դա այն ժամանակ էր, երբ նկարիչը՝ փակված ձեղնահարկում, աշխատում էր մի երեւույթի վրա, որը հետագայում ստացավ «կուբիզմ» անվանումը: Կուբիզմի իր խիզախ փորձերի ժամանակաշրջանում Պիկասոն կատարում է ստերեոսկոպիկ լուսանկարները, զվարճանում է բազմակի ցուցադրման արդյունքով:

Զարմանալի անակնկալներ պարունակող ցուցահանդեսը բացվել է մի ոչ մեծ, սակայն շատ բազմանշանակալից լուսանկարով: Նրա վրա նկարիչը պատկերված է 1931 թվականին Գերտրուդա Սթայնին նրա այցի ժամանակ: Նրա ծնոտին է «Դետեկտիվ» մակնիշի հին լուսանկարչական խցիկը, եւ նա պտտեցնում է պտուտակը, որը լուսանկարային թարթիկը իջեցնում է առարկայի մթերանոցի հասակը: Մի ուրիշ լուսանկարի վրա, որը կատարված է 1904 թվականին, մենք տեսնում ենք նրա արտացոլումը հայելու մեջ՝ նորից լուսանկարչական առարասը ծնոտին:

1909 թվականի ինքնադիմանկարները կատարված են ինքնաիջեցման ձգանի հատուկ սարքավորման միջոցով, որն այն ժամանակ անվանում էին «ինքնալուսանկարիչ»: Պիկասոյի ինքնադիմանկարը շատ հեշտ է ճանաչել. նրանք բոլորը հանված են մի ռակուրսով՝ ներքեւից: Պիկասոն ցածրահասակ էր, եւ այդպիսի ձեւը նրան հնարավորություն էր տալիս տեսանելիորեն ավելացնել հասակը:

Այդ լուսանկարներում մենք նկարչին, կարծես թե տեսնում ենք նրա ներքին տեսողությամբ:

Պիկասոն ինքն էր տպում իր լուսանկարները:

ԼԻԲԱՆԱՆ

Հայ գեղանկարիչների ցուցահանդես Բեյրութում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Վերջերս Լիբանանի մայրաքաղաք Բեյրութի Մար Իլիաս եկեղեցու մեծ սրահում բացվեց հայ արվեստի ցուցահանդես: Գյումրիի «Արփի» պատկերասրահը ցուցադրեց հայ գեղանկարիչների 3 սերնդի 40 ներկայացուցիչների շուրջ 150 աշխատանքներ: Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապերի կոմիտեի, Լիբանանի Թեքեյան մշակութային միության նախաձեռնությամբ եւ Լիբանանի տուրիզմի նախարար Նիկոլա Ֆաթթուշի հովանավորությամբ: Այս միջոցառումը առանձնահատուկ էր նրանով, որ կրում էր ոչ թե համայնքային բնույթ, այլ Լիբանանի պետական հովանավորություն: Այն բարձր գնահատվեց հեռուստատեսությամբ, ռադիոյով եւ մամուլում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
Մարզական

LEVON TRAVEL
Առաջնությունը լուսաբանվում է «Լեւոն Թրավըլի» աջակցությամբ
WorldCup USA94

Բրազիլիան խռակի չեմպիոն

Իտալացիները ազնում են իրենց պարտությունը

ՍԱԻՐՈՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ, Լոս Անջելես

Բրազիլիա-Իտալիա 0-0 (3-2 11 մ)
17 հուլիս, «Ռոզ Բոուլ» մարզադաշտ, 102 հազար հանդիսական, մրցավար Շանդոր Պուհլ (Հունգարիա)

Բրազիլիա՝ Տաֆարել, Ժորժինյո (Կաֆու, 22), Ալդաիր, Մաուրո Սանթոս, Բրանկո, Մազինիո, Մաուրո Սիլվա, Դունգա, Զինյո (Վիոլա, 106), Բեբետո, Ռոմարիո

Իտալիա՝ Պալյուկա, Մուսի (Ապոլոնի, 36), Բարեզի, Մալդինի, Բենարիվո, Բերտի, Դ. Բաջջո (Էվանի, 96), Ալբերտինի, Դոնադոնի, Ռ. Բաջջո, Մասարո

Զգուշացվեցին Կաֆուն, Մազինիոն, Ապոլոնին, Ալբերտինին:

Պատմության գիրկն անցավ աշխարհի 15-րդ առաջնությունը: Այն գերազանց էր կազմակերպված, միայն ցավալի է, որ առաջին անգամ աշխարհի չեմպիոնը որոշվեց 11 մետրանոց հարվածներով: Եզրափակիչ հանդիպման հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 0-0 հաշվով եւ 11 մետրանոց հարվածների շնորհիվ 3-2 հաշվով հաղթեցին բրազիլացի ֆուտբոլիստները, որոնք էլ 4-րդ անգամ դարձան աշխարհի չեմպիոններ: Կարծում ենք ամեն ինչ արդարացի է, քանի որ բրազիլացիներն ավելի էին արժանի չեմպիոնի կոչմանը, եւ նրանք միակ թիմն էին աշխարհի 15-րդ առաջնությունում, որ ոչ մի պարտություն չէին կրել: Եվ ամենակարեւորը, հավատարիմ մնալով իրենց ոճին, ցուցադրում էին հարձակողական ֆուտբոլ: Բայց նրանք եզրափակչում դեմ առան իտալական հանրահայտ «կատենաչիոյին»՝ պաշտպանական այդ խաղաոճին: Իտալացիները բազմաթիվ պաշտպանությամբ կարողացան վնասազերծել Բրազիլիայի հավաքականի երկու բռնկուն հարձակվողներին՝ Ռոմարիոյին եւ Բեբետոյին: Ուշագրավն այն է, որ դեռ խաղից առաջ հայտարարություն էր եղել, որ Իտալիայի հավաքականում հավանաբար հանդես չգան թիմի առաջատարներ Ռոբերտո Բաջջոն եւ թիմի ավագ, 34-ամյա Ֆրանկո Բարեզին: Բայց երկուսն էլ խաղադաշտ դուրս եկան, եւ թիմը խաղաց իր մարտական կազմով: Ընդ որում, Բարեզին գերազանց խաղաց, վնասազերծելով Ռոմարիոյին: Մյուս կողմից, փաստորեն ստացվեց այնպես, որ 11 մետրանոց հարվածներն իրացնելիս հենց Ռոբերտո Բաջջոն եւ Բարեզին վրիպեցին եւ դարձան իրենց թիմի պարտության պատճառը:

Առաջնությունն ավարտվեց, բայց ավանդույթը պահպանվեց. ամերիկյան մայր ցամաքում հաղթեց Ամերիկայի ներկայացուցիչը՝ Բրազիլիայի հավաքականը: Այդպիսով Եվրոպա-Ամերիկա մրցակցում աշխարհի առաջնություններում հաշիվը դարձավ 8-7, հօգուտ ամերիկյան մայր ցամաքի: Ցավալի է, իհարկե, որ առաջնության ընթացքում Մարադոնան որակազրկվեց: Նա գտնվում էր լավ մարզավիճակում եւ կարող էր զարդարել աշխարհի առաջնությունը: Ընդ որում, կարող եմ վկայել, որ Արգենտինայի հավաքականն իրոք այս առաջնությունում շատ ուժեղ էր եւ գավաթին շատ շուտ բաժին ընկավ: Առաջնությունում բացահայտվեցին ուրիշ աստղեր՝ Ռոմարիոն, Ռոբերտո Բաջջոն, Ստոյչկովը, Թոմաս Բրոլինը, Ռաշիդի Եկինին, Ֆերնանդո Ռեդոնդոն, Գեորգի Հաջին, Դունգան, Բեբետոն եւ ուրիշներ: Նոր հայտնություն եղան նաեւ հավաքականների տեսակետից Սաուդյան Արաբիա, Նիգերիա, Բուլղարիա, Ռումինիա: Գերազանց հանդես եկավ նաեւ Շվեդիայի հավաքականը:

3-րդ տեղի համար
Շվեդիա-Բուլղարիա 4-0
Բրոլին 8, Միլդ 32, Լարսոն 37, Կ. Անդերսոն 39

Այս խաղում շվեդ ֆուտբոլիստներն առաջին կեսում 4 անպատասխան գնդակ ուղարկելով Բուլղարիայի դարպասը, վճռեցին հանդիպման ելքը: Դա շատ մեծ անակնկալ էր այն իմաստով, որ բուլղարացի ֆուտբոլիստները մինչեւ կիսաեզրափակիչի հասնելը պարտություն էին մատնել այնպիսի թիմերի, ինչպիսիք են աշխարհի նախկին չեմպիոններ Արգենտինայի եւ Գերմանիայի հավաքականները: Պարտություն կրեց նաեւ Մեքսիկայի հավաքականը, որն այստեղ մեծ թվով երկրպագուներ ուներ: Ինչեւէ, Շվեդիայի հավաքականը նվաճեց երրորդ տեղը եւ արժանացավ բրոնզե մեդալների: Մրցանակի արժանացան նաեւ բուլղարացի ֆուտբոլիստները, որոնց ՖԻՖԱ-ի նախագահ Ավելանժը նույնպես մեդալներ հանձնեց:

Խաղից հետո տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում ահա թե ինչ ասաց Շվեդիայի հավաքականի ավագ մարզիչ ՏՈՄԻ ՍՎԵՆՍՈՆԸ. «Հպարտ եմ իմ տղաներով, մեր ընդհանուր հաջողության վերջաբանը գերազանց եղավ: Այս առաջնությունը հիանալի էր կազմակերպված: Երրորդ եւ չորրորդ տեղերի միջեւ տարբերությունը շատ մեծ էր եւ ես երջանիկ եմ, որ մենք երրորդ տեղը գրավեցինք: Ես հարձակողական տակտիկայի կողմնակից մարզիչ եմ: Մենք շատ լավ էին պատրաստվել եւ դրա համար տրամադրեցինք վեց-յոթ ամիսներ: Ֆուտբոլը վերջին տարիներին շատ է առաջադիմել ամբողջ աշխարհում: Եվ այս առաջնությունում ուժեղ թիմեր շատ կային: Այսօրվա խաղում Բրոլինը շատ լավ հանդես եկավ եւ, ընդհանրապես, վերջին երեք հանդիպումներում միջազգային մակարդակ ցուցաբերեց:

ԴԻՄԻՏՐԻ ՊԵՆԵՎ, *Բուլղարիայի հավաքականի ավագ մարզիչ*. «Երրորդ տեղի համար հանդիպումը մեզ համար կարեւորություն չէր ներկայացնում: Մենք խաղը սկսեցինք առաջին 15 րոպեների ընթացքում բաց թողած գոլից հետո: Կարծում եմ այս խաղի արդյունքը չի ստվերի մեր ընդհանուր հաջողությունը: Այսօր մեր ֆուտբոլիստները Ստոյչկովի համար խաղացին: Ես կարծում եմ, որ մրցավարը դիտավորյալ խփեց Ստոյչկովի ոտքերին: Թերեւս նրա հետ ինչ-որ հաշիվներ ուներ»: Անդրադառնալով Բրազիլիա-Իտալիա եզրափակիչին, Պենեւն ասաց. «Ես կնախընտրեի Իտալիայի հավաքականը, սակայն առանց Բաջջոյի կհաղթի Բրազիլիայի հավաքականը: Իտալիայի հավաքականը շատ ուժեղ է եւ արժանի է բարձր գնահատականի»:

Ռոմարիոն լավագույն խաղացող

Ինչպես ընդունված է աշխարհի առաջնություններում, եզրափակիչ խաղից հետո, կազմկոմիտեն անմիջապես հարցումների շնորհիվ որոշեց առաջնության լավագույն խաղացողին: Այդ մրցույթն անցկացնում էր «Ադիդաս» ընկերությունը: Նրա հարցաթերթիկներին պատասխանեցին հավատարմագրված մարզական լրագրողները եւ ահա 1994 թ. աշխարհի առաջնության լավագույն խաղացող ճանաչվեց Բրազիլիայի հարձակվող Ռոմարիոն: Երկրորդ տեղում է Ռոբերտո Բաջջոն, երրորդը՝ Խրիստո Ստոյչկովը: Այդ ֆուտբոլիստները կարժանանան համապատասխանաբար ոսկե, արծաթե եւ բրոնզե գնդակների: Այստեղ օրինաչափություն կա այն իմաստով, որ 1992 թ. Ստոյչկովը դարձել էր Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստը, իսկ 1993 թ. այդ պատվին արժանացավ Ռոբերտո Բաջջոն: Անկախ այդ ֆուտբոլիստներն իրենց գերազանց դրսեւորեցին նաեւ աշխարհի առաջնությունում: «Ադիդասը» նաեւ մրցանակ է սահմանել լավագույն ռմբարկուների համար՝ ոսկե, արծաթե եւ բրոնզե խաղակոշիկներ: Ահա ռմբարկուների վերջնական ցանկը.

«Ադիդաս» ընկերությունը: Նրա հարցաթերթիկներին պատասխանեցին հավատարմագրված մարզական լրագրողները եւ ահա 1994 թ. աշխարհի առաջնության լավագույն խաղացող ճանաչվեց Բրազիլիայի հարձակվող Ռոմարիոն: Երկրորդ տեղում է Ռոբերտո Բաջջոն, երրորդը՝

	Խ	Գ	ԳՓ	Մ
1. Սալենկո (Ռուսաստան)	3	6	1	13
2. Ստոյչկով (Բուլղարիա)	7	6	1	13
3. Կ. Անդերսոն (Շվեդիա)	7	5	2	12
4. Ռոմարիո (Բրազիլիա)	7	5	1	11
5. Ռ. Բաջջո (Իտալիա)	7	5	0	10
6. Կլինսման (Գերմանիա)	5	5	0	10

«Ոսկե խաղակոշիկին» արժանացավ Ռուսաստանի հավաքականի հարձակվող Օլեգ Սալենկոն: Այդ մրցանակը նա կստանա Պորտուգալիայում դեկտեմբերին: Բուլղարիայի առաջատար Ստոյչկովը Սալենկոյին հավասար արդյունքներով արժանացավ «արծաթե խաղակոշիկին», քանի որ երեք գնդակ խփել էր 11 մետրանոց հարվածներով: «Բրոնզե խաղակոշիկը» կստանա Շվեդիայի հարձակվող Անդերսոնը:

ՌՈՒԵՖԱ

Առաջին գնդակը եւ առաջին հաղթանակը

Հայաստան - Մալթա 1-0 (0-0)
16 հուլիս, «Հրազդան» մարզադաշտ, մրցավար՝ Ֆերներ Մյուլլեր (Շվեյցարիա):

Հայաստան՝ Արմեն Պետրոսյան, Վարդանյան, Գաբեյան (Արթուր Պետրոսյան, 57), Խաչատրյան, Հովսեփյան, Տոնոյան, Գալստյան (Գյուլբուդաղյանց, 57), Գրիգորյան, Միքայելյան, Շահգելդյան, Ավետիսյան (Տեր-Պետրոսյան, 86)

Մալթա՝ Քյուեբ, Սիլվիո, Բուհաջիար, Գալեա, Ժ. Կամիլերի, Բուսիեջգ, Կ. Բուզուտիլ, Սալիբա, Կարաբոտ (Սուդա, 67), Լաֆերլա, Սկերի (Ա. Բուզուտիլ, 56)

Գոլը խփեց Արմեն Ավետիսյանը, 64
Զգուշացվեցին՝ Սիլվիոն, Ժ. Կամիլերին, Գյուլբուդաղյանցը

Վերջապես Հայաստանի հավաքականը բացեց իր խփած գոլերի հաշիվը եւ տոնեց առաջին հաղթանակը միջազգային ասպարեզում: Իհարկե, հնարավոր չէ համեմատել այս հանդիպումը աշխարհի առաջնության խաղերի հետ, որին մենք արդեն մեկ ամիս է ուշադրությամբ հետեւում ենք: Բայց եւ այնպես սա լավ հնարավորություն էր թե՛ մասնագետների եւ թե՛ մարզասերների համար տեսնել, թե իրենից ինչ է ներկայացնում Հայաստանի հավաքականը:

Մեր ֆուտբոլիստները խաղը սկսեցին զգույշ, ձգտելով նախ եւ առաջ ապահովել թիկունքը, եւ ընտելանալով մրցակցին, փորձում էին սուր պահեր ստեղծել նրանց դարպասին: Առաջին խաղակեսն անցավ հայ ֆուտբոլիստների խաղային փոքր առավելությամբ: Սուր պահերը քիչ էին, եւ ոչ մեկին հաջողություն չբերեցին: Երկրորդ խաղակեսում Հայաստանի հավաքականի ֆուտբոլիստներն անցան ավելի ակտիվ գործողությունների եւ 64-րդ րոպեին, հերթական գրոհի ժամանակ, Արմեն Շահգելդյանը տուգանային հրապարակի ձախ անկյան մոտ ստացավ գնդակը եւ հաշվենկատ փոխանցումով, աջ կողմից դարպասապահի հետ մեն-մենակ դուրս բերեց արագավազ հարձակվող Արմեն Ավետիսյանին: Վերջինս էլ, չնայած սուր անկյանը, դիպուկ հարվածով բացեց խաղի հաշիվը: Մալթայի հավաքականն իր հերթին հաշիվը հավասարեցնելու մի քանի հնարավորություններ ուներ, սակայն մեկ նրանց վերջին հարվածները շեղ էին, մեկ գերազանց էր խաղում դարպասապահ Արմեն Պետրոսյանը: Հայաստանի հավաքականի ավագ մարզիչ Էդուարդ Մարգարովը գոհ էր հանդիպման արդյունքից: «Խաղը կարելի է երկու մասի բաժանել: Երկրորդ խաղակեսում մեր տղաները գործում էին ավելի արագ եւ հաշվենկատ: Զգացվում էր փորձի եւ խաղային պրակտիկայի պակաս Կարեւորը, որ նկատվում է ակումբների եւ հավաքականի միջեւ տարբերությունը», ասաց Մարգարովը:

Հիշեցնենք, որ հանդիպումը նախաձեռնել էր ՈՒԵՖԱ-ն եւ որպես դիտորդ խաղին ներկա էին ՈՒԵՖԱ-ի կարգապահական կոմիտեի նախագահ Ռենե Էբերլեն եւ ՈՒԵՖԱ-ի մրցումների կազմակերպման եւ անցկացման կոմիտեի անդամ Էդգար Օբերտուֆերը: Նրանց հետաքրքրում էին կազմակերպչական պրոբլեմները, եւ հույս հայտնեցին, որ մինչեւ պաշտոնական խաղերը բոլոր խնդիրները կկարգավորվեն: Լ. Ք.

ԱՄՆ-94

Բուլղարիան կազմկոմիտեին մեծ վնաս հասցրեց

Բուլղարիայի հավաքականը մեծ նյութական մեծ վնաս հասցրեց: Նա ընտրական փուլում պայքարից հանեց Ֆրանսիայի հավաքականին, իսկ այստեղ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում, նաեւ Արգենտինայի եւ Մեքսիկայի հավաքականներին: Դուք գիտեք, թե նրանց պատճառով ինչքան շատ տոմսեր չվաճառվեցին Մեքսիկայի եւ Արգենտինայի հավաքականների երկրպագուներին, հայտարարել է 15-րդ առաջնության եւ ԱՄՆ-ի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Ալան Ռոտենբերգը: Իր հերթին մեծ դժգոհություններ են հնչում կազմկոմիտեի հասցեին: Այսպես, խաղերի տոմսերը պատվիրատուներին ուղարկվել են մեծ սխալներով եւ ուշացումով: Չիկագոյի համար նախատեսված տոմսերը Դետրոյտ են ուղարկվել եւ ընդհակառակը: Իրար կողքի պատվիրած տեղերը հաճախ իրարից շատ հեռու են եղել: Գանգատների մեծ մասը գալիս են այն մարզասերներից, որոնք գնել էին թանկարժեք տոմսակներ, սակայն ստացել էին տեղեր դարպասի ետեւում: Արդեն կազմկոմիտեին դատարան կանչելու առաջին դեպքն առկա է: Իրենց կողոպտված համարող մարզասերները դիմել են դատարան: Գանգատվում են նաեւ տոմսակ վաճառող գործակալությունները, որոնք նախապես գնելով թանկարժեք տոմսակներ, իրենց գտան էժանագույն տոմսերով լցված շուկայի առջեւ: Մեծ գանգատներ ունեն հովանավորները, որոնք միլիոնավոր դոլլար են վճարել, սակայն պաշտոնապես չեն ներկայացված առաջնությունում: «Մաստեր Քարդ»-ը 20 միլիոն է վճարել հեռախոսային խոսակցության քարտերը իր անունով լինելու համար: Նույն բանի համար «Սպրինտը» վճարել է 10 միլիոն դոլլար, այնինչ՝ նույն գործարքից երկու անգամ գումար է գանձվել: Հյուրանոցի հետ էլ խնդիրներ կան: Նախօրոք պատվիրված համարների 50 տոկոսը չեղյալ է հայտարարվել: Հյուրերի համար հյուրանոցների գները շատ բարձր են: Բենզինի գինն առաջնության ընթացքում բարձրացել է 30 տոկոսով: Կազմկոմիտեն խոստումներ էր տվել, որ ֆուտբոլի դաշտը է կառուցելու ազգային փորձառությունների թաղամասերում: Վաղուց արված այդ խոստումը չի իրականացել:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Աշխարհի խորհրդանշական հավաքականը

«Մաստեր Քարդը» որոշել է աշխարհի առաջնության աստղերի հավաքականին: Ահա այդ խորհրդանշական հավաքականի կազմը. դարպասապահ Միշել Պրյուդհոմ (Բելգիա), պաշտպաններ Ժորժինյո (Բրազիլիա), Մաուրո Սանթոս (Բրազիլիա), Պաոլո Մալդինի (Իտալիա), կիսապաշտպաններ Թոմաս Բրոլին (Շվեդիա), Դունգա (Բրազիլիա), Գեորգի Հաջի (Ռումինիա), Կրասիմիր Բալակով (Բուլղարիա), հարձակվողներ Ռոբերտո Բաջջո (Իտալիա), Ռոմարիո (Բրազիլիա), Խրիստո Ստոյչկով (Բուլղարիա): ՖԻՖԱ-ի տեխնիկական ուսումնասիրությունների խումբը մեծարանքով նշեց նաեւ հետեւյալ ֆուտբոլիստների անունները. Թոմաս Ռավելլի (Շվեդիա), Դեննիս Բերգկամպ (Հոլանդիա), Ռաշիդի Եկինի (Նիգերիա), Բեբետո (Բրազիլիա), Յուրգեն Կլինսման (Գերմանիա), Ալեքսի Լալաս (ԱՄՆ), Ֆերնանդո Ռեդոնդո (Արգենտինա), Միրոսլավ Բելոդեդիչ (Ռումինիա), Յոն Անտոնիո Գոյկոեչեա (Իսպանիա):

Ստոյչկովի մայրը տագնապի մեջ

Գերմանիայի հավաքականի նկատմամբ տարած պատմական հաղթանակից հետո Բուլղարիայի հավաքականի առաջատար Խրիստո Ստոյչկովի մայրը անսպասելիորեն սրտի տագնապ է ունեցել եւ հայտնվել հիվանդանոցում: Պենկա Ստոյչկովան 47 տարեկան է, երրորդ անգամն է, որ իր տղայի խաղերը դիտելուց հետո նման վիճակի մեջ է ընկնում, հայտարարել է Խրիստոյի հայրը, Պլովդիվի իր բնակարանում: Խաղերի ընթացքում ես նույնպես հանգստացնող դեղեր եմ ընդունում, ասել է անվանի ֆուտբոլիստի հայրը:

digitised by A.R.A.R.@

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Դ. Վարդանյան. «Պառլամենտի խանգարիչները...»

Սկիզբը՝ էջ 1

Դավիթ Վարդանյանը նախ նշեց, թե Աշոտ Մանուչարյանը ոչ մի կապ չունի ԱԺՄ-ի հետ, եւ եթե նրա հայտարարությունների առթիվ իշխանությունները որեւէ գործ հարուցեն, ԱԺՄ-ն էլ օբյեկտիվորեն խորամուխ կլինի դրանց հետաքննությանը: Նկատի ունենալով վերջին շրջանում դատախազության ղեկավար Վլադիմիր Գրիգորյանի «Գոլոս Արմենիում» արած հայտարարությունները, նա ասաց, թե Աշոտ Մանուչարյանի գնահատականները ինչ-որ տեղ համահունչ են դրանց: Իսկ ինչ վերաբերում է Աշոտ Մանուչարյանի գործելակերպին, ապա Դավիթ Վարդանյանի ասելով, նրա ելույթները ԱԺՄ նիստում չեն քննարկվել, եւ նախագահի նախկին խորհրդականը ուղղակի միացել է իրենց շարժմանը:

«Աշոտ Մանուչարյանը չի վարկաբեկում մեր շարժումը, նա ինքնուրույն քաղաքական գործիչ է եւ ունի իր կարծիքը», ասաց Դավիթ Վարդանյանը: Իսկ եթե կարծիք կա, թե նախագահն է կազմակերպել նրա վարկաբեկիչ ելույթները, ապա կստացվի, թե այդ հայտարարությունները անում է հենց նախագահը:

Դավիթ Վարդանյանը նաեւ հայտնեց, թե ինքը ոչ մի ձեւով չի կարող ապացուցել, որ դա խաղ չի: «Եւ հետո, ներքաղաքական խաղ է, հետո՞ ինչ: Կարո՞ղ է մենք խաղում ենք, որ այդ խնդիրները չկան», այս անգամ իր հարցերը լրագրողներին ուղղեց Դավիթ Վարդանյանը: Նա նաեւ հիշեցրեց, որ նման խաղերի մասին խոսում էին նաեւ «Ղարաբաղ» կոմիտեի ժամանակ, բայց այդ ամենը հեքիաթ է: «Թեկուզ խաղ լինի, բայց իր նպատակներին հասնի», հանգուցացրեց նա: Մի խոսքով, Դավիթ Վարդանյանը իրենց գլխավոր նպատակը համարեց ժամանակավոր կառավարության համակարգիչ կենտրոնի ստեղծումը, որը կարգավորի ժողովրդավարական ընտրությունների միջոցով նոր իշխանություն կազմելու հարցը: «Ես չէի պատկերացնում, որ մեր ժողովուրդը կարող էր այսքան ատել ներկա իշխանություններին, դրանում համոզվեցի վերջին հանրահավաքներում», ասաց նա: Դավիթ Վարդանյանը վերջում ներողություն խնդրեց, որ իրենց հանրահավաքում տրվել են որոշ լրագրողների անուններ, համարելով, որ յուրաքանչյուր լրագրող իրավունք ունի սեփական կարծիքն ունենալ: Թեեւ Շավարշ Քոչարյանը, որ ներկա էր իր գործընկերոջ ասուլիսին, փորձեց չհամաձայնել:

MMM-Ը ՀԵՌՈՒ Է

ՄԵՆՔ՝ ԱՅՍՏԵՂ

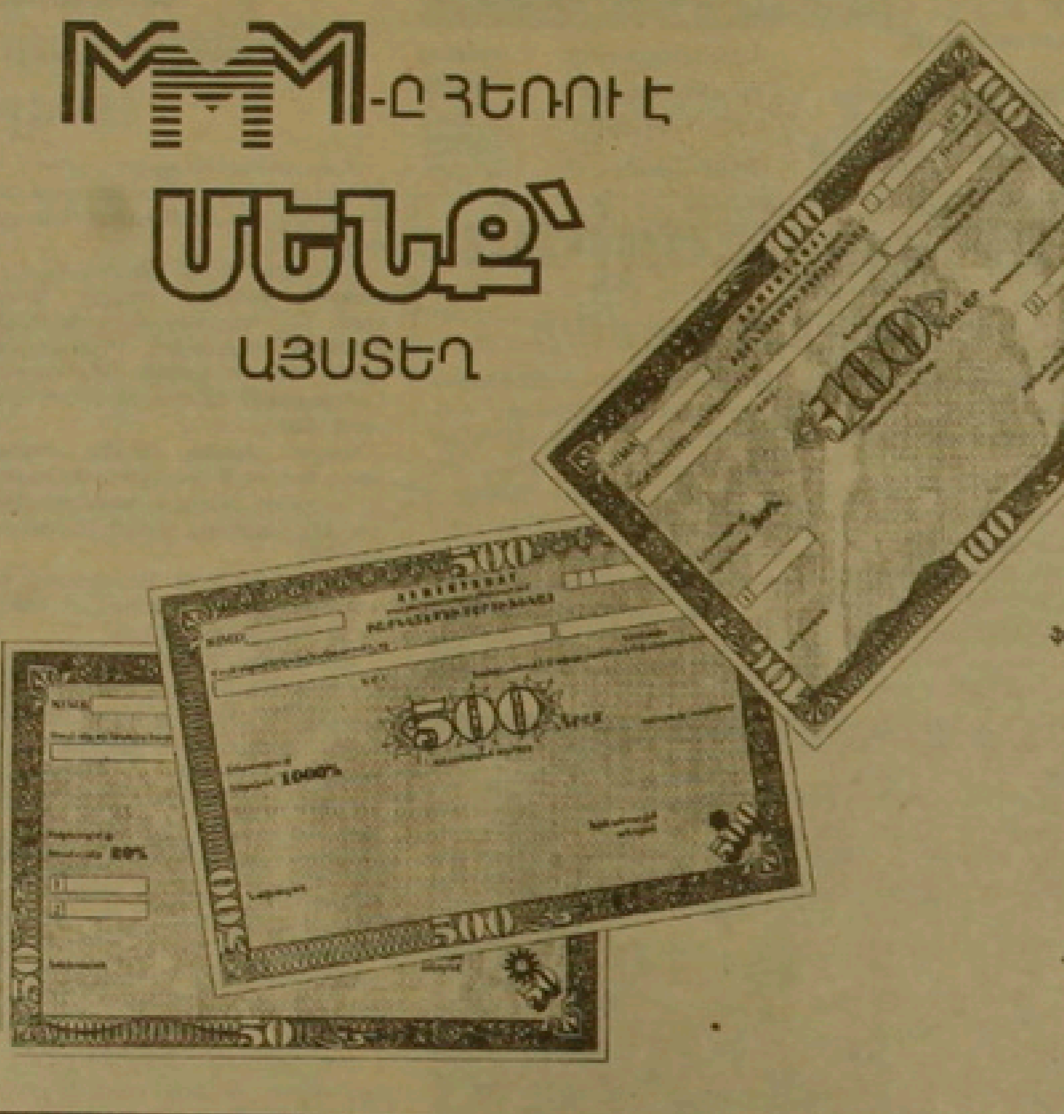

ARMENTRUST

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

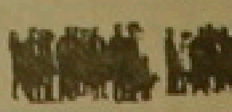

ARMENTRUST
բաժնետիրական ընկերության

ֆիքսված դիվիդենդներով բաժնետոմսերի
սերտիֆիկատների
վաճառքը դրամով եւ արժույթով
սկսվել է

սույն թվի հուլիսի 4-ից

աշխատանքային ժամեր՝ 10.00-17.00
հանգստյան օր՝ կիրակի

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ

ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
(Սայաթ-Նովա եւ Նալբանդյան խաչմերուկ)
հեռ. 58 6718
58 6719

ԱԹԵՆՔ

Դենքթաշը սպառնում է վերջնականորեն անջատել Հյուսիսային Կիպրոսը

«Հունաստանի զինված ուժերը պատրաստ են կասեցնելու ամեն մի սպառնալիք»

ԱԹԵՆՔ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հուլիսի 17-ին հաղորդեց «Հունաստանի ձայն» ռադիոկայանը, թուրքերի Կիպրոս ներխուժելու 20-րդ տարեդարձի առթիվ Կիպրոսի նախագահն իր ուղերձում ընդգծել է, որ ՄԱԿ-ը պետք է նոր կոնսուլտացիաներ սկսի Կիպրոսի հարցի շուրջ: Կիպրոսի օկուպացված մասից գյուղատնտեսական մթերքների արտահանության արգելքի մասին Եվրադատարանի ընդունած որոշման առթիվ կիպրացի թուրքերի պարագլուխ Դենքթաշը սպառնացել է Կիպրոսի հյուսիսային մասի վերջնական անջատումով: «Եթե կիպրացի հույները փորձեն ապացուցել, թե Կիպրոսի տերն իրենք են, ապա հյուսիսային մասի անջատումը կդառնա վերջնական եւ կիպրացի թուրքերը կդիմեն Թուրքիային», ասել է նա: Ներկայումս Կիպրոսում Հունաստանի արտգործնախարարը նրա ղեկավարությամբ քննարկվում է կիպրական հարցը:

Նույն ռադիոկայանի համաձայն, Հունաստանի պաշտպանության նախարար Արսենիսն ասել է. «20 տարի է, ինչ շարունակվում է Կիպրոսի ողբերգությունը: Այդ դառը փորձը թող դաս լինի մեզ համար եւ թող բոլորը գիտակցեն, թե հելլենականության համար ինչքան կարեւոր է ժողովրդավարությունը, ազգային միասնությունն ու պաշտպանունակությունը պաշտպանելը: Այսօր մեր զինված ուժերը պատրաստ են կասեցնելու ամեն մի սպառնալիք: Սրանով է առաջնորդվում հելլենականության միասնական պաշտպանության ռազմավարությունը Հունաստանում եւ Կիպրոսում»:

ԱՇԽԱՐՀ

ՆԱՏՕ-ի 50 հազար զինվոր Բոսնիայո՞ւմ

ԼՈՆԴՈՆ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հյուսիսատլանտյան դաշինքը ուսումնասիրում է, թե ինչ հնարավորություն կա Բոսնիա ու Հերցեգովինա ուղարկելու իր շուրջ 50 հազար զինծառայողների ներկայումս այնտեղ գտնվող ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերի զորախմբի փոխարեն: Այդ մասին BBC հեռուստաընկերության հեռարձակած հարցազրույցի ժամանակ հայտարարեց այդ նախկին հարավսլավական հանրապետությունում ՄԱԿ-ի ուժերի հրամանատար, բրիտանացի գեներալ Մայքլ Ռոուզը: Ըստ նրա, ՆԱՏՕ-ի ռազմական կառուցվածքն ավելի է հարմարեցված Ժնեւի հաշտության ծրագրի իրականացման համար: Ռոուզի կարծիքով Բոսնիայում ու Հերցեգովինայում ՆԱՏՕ-ի լավ հանդերձավորված զորամասեր տեղաբաշխելն ավելի արդյունավետ միջոց է բոսնիացի մուսուլմաններին սպառազինությունների մատակարարման արգելքը հանելու համեմատությամբ:

Ֆրանսիացիները կրակ բացեցին արաբների վրա

ՓԱՐԻԶ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 5 ֆրանսիացիներ ավտոմեքենայից կրակ բացեցին մի խումբ արաբների վրա, վիրավորելով մոտ 10 մարդու: Հարձակվողներից մեկն սպանվեց ոստիկանության հետ փոխհրաձգության ժամանակ, մյուսները ձերբակալվեցին: Այս դեպքը տեղի ունեցավ հանգստյան օրերին Ֆրանսիայի Էր է Լուարի դեպարտամենտի Դրե ավանում:

Իսրայել-Հորդանան հաշտության բանակցություններ

ԱՄՄԱՆ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Իսրայելի հարավում իսրայելա-հորդանանյան հաշտության բանակցություններ սկսվեցին երկու երկրների միջեւ անցնող սահմանում: Դա իսրայելա-հորդանանյան երկխոսության առաջին փուլն է, որն ընթանում է անմիջականորեն մերձավորարեւելյան հակամարտության շրջանում, այլ ոչ թե ԱՄՆ-ում, ինչպես նախկինում էր: Օրակարգում դրված են հետեւյալ հարցերը՝ երկու պետությունների սահմանագծի որոշումը, ջրի պաշարների բաշխման եւ շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրների քննարկումը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Վաճառվող «Ջերմուկը» գրեթե ամբողջությամբ սարքովի է

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐԵ: Հայաստանի խանութներում վաճառվող «Ջերմուկ» հանքային ջրի մեծ մասը սարքովի է: «Ջերմուկ» գործարանի տնօրեն Աշոտ Առաքելյանի կարծիքով, գործատերերը, որոնք իրենց արտադրանքը ներկայացնում են իբրեւ նշանավոր «Ջերմուկ», որը հայտնի է իր բուժիչ հատկություններով, շշերի մեջ են լցնում արտեզյան ջրհորների սովորական ջուր: Ներկայումս երբեմնի հանրահայտ Ջերմուկ առողջարանը փաստորեն չի գործում, իսկ համանուն գործարանն աշխատում է իր կարողությունների սոսկ 10 տոկոսի չափով:

Եղանակը Հայաստանում

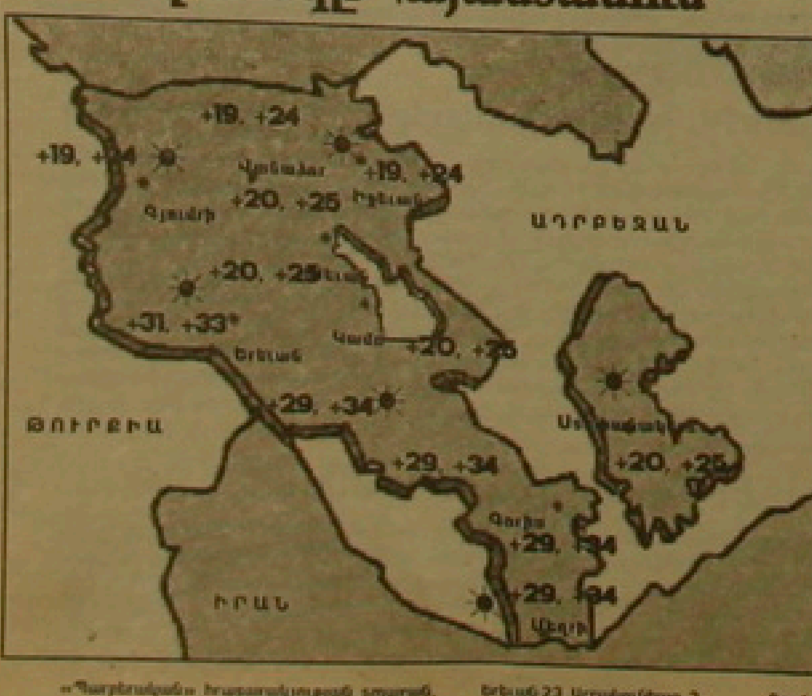

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ղարաբաղը ի վիճակի չէ 10-15 հազար դասալիք ու գերի պահել

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 18 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐԵ: Բաքվի աղբյուրների կողմից տարածվող այն հաղորդումները, թե Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում հազարավոր ադրբեջանցի ռազմագերիներ ու դասալիքներ կան, իրականությանը չեն համապատասխանում եւ զուտ քարոզչական նպատակներ են հետապնդում: ԼՂՀ-ն այսօրվա դրությամբ պարզապես հնարավորություն չունի այդքան ավելորդ մարդիկ պահելու: Այդ մասին հայտարարեց ԼՂՀ-ի ռազմագերիների ու դասալիքների հարցերի հանձնաժողովի փոխնախագահ Կարեն Օհանջանյանը: Ըստ նրա, ներկայումս ԼՂՀ-ում պահվում են 150-ից ոչ ավելի ադրբեջանցի ռազմագերիներ ու դասալիքներ: Իսկ Բաքվի զանգվածային լրատվության միջոցների կողմից նշվող թվերը՝ 10-ից մինչեւ 15 հազար, Օհանջանյանը բացատրեց մարտական վերջին գործողությունների հետեւանքով կրած կորուստների իսկական թիվը Ադրբեջանի ղեկավարության կողմից թաքցնելու դիտավորությամբ: Իսկ այն մասին, թե Ղարաբաղում ինչ պայմաններում են պահվում ադրբեջանցի դասալիքներն ու ռազմագերիները, կարող են դատել ԼՂՀ-ում գտնվող միջազգային Կարմիր խաչի եւ «Բժիշկներ առանց սահմանների» կազմակերպության ներկայացուցիչները, որոնք անարգել մուտք ունեն նրանց մոտ:

Գալիի շրջանում հայ-աբխազական հարաբերությունները սրվել են

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրացական աղբյուրների հաղորդման համաձայն, Աբխազիայի Գալիի շրջանում աբխազների եւ հայերի հարաբերությունները սրվել են: Հայերի մի մասն անհրաժեշտ է համարում խաղաղարար գործողությունների անցկացումը եւ գաղթականների վերադարձը, ինչը բացասական արձագանք է գտնում աբխազ բնակչության մեջ:

Միեւնույն ժամանակ, հուլիսի 18-ին նորից գնդակոծվեց Հայաստանի հյուսիսարեւելյան սահմանը: Ադրբեջանական կազմավորումները կես ժամ կրակ տեղացին Հայաստանի Տավուշի շրջանի Չինարի գյուղի պաշտպանական դիրքերի վրա: Ինչպես հաղորդեցին հանրապետության պաշտպանության նախարարությունում, հայ սահմանապահների թվում տուժածներ չկան:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 10 000. Պատվեր 1804. Ստորագրված է տպագրության 18. 07. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@